

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Ivo Skolil

Vybrané aspekty řešení mezinárodních investičních sporů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.

Katedra: Katedra mezinárodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 16. prosince 2013

Poděkování

Děkuji touto cestou doc. JUDr. Vladimíru Balašovi, CSc. za odborné vedení a podnětné komentáře, jimiž výrazně přispěl k vylepšení kvalitativní stránky celé práce.

Prohlášení

P r o h l a š u j i,

že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně,

že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány,

a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

16. prosince 2013

(Datum, podpis studenta)

Obsah

Úvod.....	1
1 Struktura práce	4
2 Vyřazení rozhodce v rámci Washingtonské úmluvy	6
2.1 Požadavky na výkon funkce rozhodce	6
2.2 Vyřazení rozhodce	11
2.3 Interpretace Článku 57 Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států.....	14
2.4 Rozhodovací praxe ve vztahu ke Článku 57 Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států	17
2.5 Shrnutí	27
3 Mezinárodní obchodní arbitráž.....	29
3.1 Požadavky na výkon rozhodce	29
3.2 Vyřazení rozhodce	34
3.3 Vyřazení rozhodce dle UNCITRAL Model Law	40
3.4 Shrnutí rozdílů.....	42
4 Komparace s vyloučením rozhodce v rámci českého rozhodčího řízení.....	44
4.1 Požadavky na výkon funkce rozhodce	44
4.2 Vyloučení rozhodce	46
4.3 Úprava podmínek pro výkon rozhodce a jeho vyloučení v Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky	49
4.4 Shrnutí rozdílů.....	50
5 Vliv soft law kodexů na proces odvolání rozhodce	52
5.1 IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Commercial Arbitration	52
5.2 IBA Guidelines v komparaci s americkým Etickým kodexem pro rozhodce v obchodních sporech	57
5.3 IBA Guidelines v rozhodovací praxi Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic	57
5.4 Přínos soft law kodexů	59
6 Komparace vyloučení soudce a rozhodce pro podjatost.....	61

6.1	Vyloučení soudce v občanském soudním řízení	61
6.2	Vyloučení soudce v trestním řízení.....	63
6.3	Vyloučení soudce ve správním soudnictví.....	65
6.4	Shrnutí rozdílů.....	66
Závěr		68
Použitá literatura		71

Úvod

Investiční arbitráž je druhem mezinárodního řešení sporů, jedná se o tzv. diagonální spor, kde proti sobě stojí na jedné straně suverénní stát a na druhé straně investor (nejčastěji v podobě určité korporace soukromoprávního charakteru). Charakteristikou investiční arbitráže je vysoká míra transparency, neboť za případné defektní jednání státu vedoucí ke škodě vůči investorovi, bude v konečné fázi vystaven účet daňovým poplatníkům daného státu. Transparency se promítá i do nároků na osoby rozhodce a proces jejich vyřazení. Celá arbitráž se rozpadá do několika na sebe navazujících stádií. Poté co je žaloba investora podána u Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (dále jen „**ICSID**“) následuje ustanovení rozhodčího tribunálu, nejčastěji ze tří rozhodců. Je právem každé strany nominovat svého rozhodce, tito dva rozhodci nominovaní stranami poté volí předsedu tribunálu. Výběr rozhodce každou ze stran je kritickou částí celého arbitrážního procesu. Musí být proveden důkladně a velice obezřetně.

Rozhodci jsou v roli soukromých soudců a jejich úkolem je vynést rozhodčí nález, který bude vykonatelný. Je-li však jeden z rozhodců podjatý (tj. není nezávislý a nestranný) a účastní se vynesení rozhodčího nálezu, je zde vysoká pravděpodobnost zrušení rozhodčího nálezu v rámci procesu zrušení nálezu u ICSID, jako druhu mimořádného opravného prostředku typického jen pro investiční arbitráž v rámci ICSID. Zajištění toho, aby celé řízení bylo spravedlivé, rozhodováno nestrannými a nezávislými rozhodci a konečně aby konečný rozhodčí nález byl vykonatelný, stojí za procesem vyřazení rozhodce, kterého se může dovolávat kterákoliv strana sporu. Cílem je eliminovat rozhodce, u něhož hrozí, že bude ovlivněn jinými faktory, než jsou merita věci. Správné provedení procesu vyřazení rozhodce má dále vliv na délku celé arbitráže a její náklady.

Samotná Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států ze dne 18. března 1965 (dále jen „**Washingtonská úmluva**“) stanoví požadavky na výkon funkce rozhodce, esenciálním požadavkem je především, aby rozhodce byl nezávislý a nestranný. Nesplňuje-li rozhodce dle jedné ze stran sporu nároky kladené na něj Washingtonskou úmluvou, je jeho právem podat návrh na vyřazení namítaného

rozhodce. Toto rozhodnutí má podstatný vliv na další vývoj procesu, neboť je spojeno se samotnou spravedlností celého arbitrážního řízení.

Strany nominují jako své rozhodce nejvýznačnější odborníky na investiční právo a mezinárodní obchodní arbitráž, jedná se jednak o aktivní právníky působící celosvětově tak i případně věhlasné profesory práv. Investiční arbitráž je exklusivní právní disciplínou a okruh rozhodců účastnivších se je relativně úzký. Mezi stranami sporu a rozhodci tak častokrát vznikají komplikované vztahy, jejichž posouzení a vliv na nezávislost a nestrannost rozhodce může být značný. Je to právě proces vyřazení, ve kterém jsou testovány vztahy rozhodce k jednotlivým aktérům a předmětu sporu. Je-li naplněno přísné kritérium Washingtonské úmluvy týkající se zjevného nedostatku nezávislosti a nestrannosti rozhodce, pak je takový rozhodce vyřazen. Účast podjatého rozhodce na rozhodování tribunálu může mít závažné následky pro vynesení rozhodčího nález, který může být následně zrušen. Je to tedy právě proces vyřazení rozhodce, který je kritický v rámci celého řízení a spolu s nominací rozhodce jedním z nejdůležitějších stádií celého investičního sporu.

Celá problematika má však i dalekosáhlou aplikovatelnost i pro ostatní druhy sporných řízení jako je mezinárodní obchodní arbitráž, národní rozhodčí řízení či národní soudní řízení. Ať už se jedná o rozhodce či případně soudce, rozhodování jednotlivých případů a zajištění spravedlnosti je v jejich rukou, ten úkol mohou však vykonávat jen pokud jsou nezávislí a nestranní. Rozhodčí nález vynesení podjatým rozhodcem je nezákonný. Investiční arbitráž se svými vysokými nároky na osoby rozhodců i velice vysokým prahem pro jejich vyřazení je specifické odvětví. Je-li právní zástupce strany schopen unést důkazní břemeno v rámci procesu vyřazení rozhodce v rámci systému ICSID a úspěšně tak rozhodce eliminovat z tribunálu, bude vysoce kvalifikovaný i pro obdobné procesy ať už se jedná o mezinárodní obchodní arbitráž či národní soudní řízení.

Celý proces vyřazení a podrobný rozbor jednotlivých kvalit požadovaných po rozhodci je detailně specifikován na následujících stranách zde předkládané diplomové práce.

Je to právě problematika vyřazení rozhodce spojená s požadavky na výkon jeho funkce v investiční arbitráži, co je velice aktuálním a diskutovaným tématem a jedním

vůbec z nejdůležitějších stádií arbitrážního procesu. Já osobně jsem byl poprvé konfrontován s danou problematikou v rámci volitelného leč velice náročného předmětu vyučovaného na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze – International Commercial Arbitration Moot, kde jsem se blíže zabýval vyřazením rozhodce dle rozhodčích pravidel Čínské mezinárodní ekonomické a obchodní arbitrážní komise (v anglickém originále China International Economic and Trade Arbitration Commission – CIETAC) z důvodu namítaného vztahu mezi rozhodcem a jedním z právních zástupců strany sporu. Danou problematiku jsem měl pak opětovně možnost studovat teoreticky i prakticky v odvětví investiční arbitráže v rámci účasti na mezinárodním moot courtu Foreign Direct Investment Moot, kde bylo navrhováno vyřazení rozhodce v komplikované situaci, jmenovitě pro publikační činnost a podporu ekologické organizace protestující proti jedné straně sporu, která navíc nebyla zveřejněna stranám sporu. Během jednoho roku jsem tak byl konfrontován s problematikou v obou odvětvích arbitráže a díky nabytým znalostem a zkušenostem jsem zvolil dané téma z důvodu hlubších znalostí dané problematiky, neboť jej osobně pokládám za velice poutavé a stále se vyvíjející.

Výzkumnou otázkou této práce je tedy proces vyřazení rozhodce v investiční arbitráži a požadavky kladené na výkon jeho funkce, které jsou nevyhnutelně spojeny s procesem vyřazení. Zkoumána je právní úprava dané problematiky de lege lata, dále z pohledu skutečné rozhodčí praxe a pohledu světové literatury zabývající se danými otázkami. Z těchto premis pak vychází hodnocení systému, jeho nedostatků a výzev, kterým čelí do budoucna. Daná problematika investiční arbitráže je pak komparativně porovnána s mezinárodní obchodní arbitráží, národním – českým rozhodčím řízením a finálně s problematikou vyloučení soudce pro podjatost v českém právním řádu. Při hodnocení daných systémů (především investiční a mezinárodní obchodní arbitráže) se dále zabývám vlivem tzv. soft law kodexů na proces vyřazení rozhodce.

Při vypracování zde předkládané diplomové práce jsem se podrobně zabýval úpravou de lege lata procesu vyřazení rozhodce, jejímu rozvoji v rámci rozhodčí praxe a zpracování v světové právní literatuře, na základě studia výše zmíněných rozsáhlých zdrojů jsem podrobil jednotlivé typy procesu vyřazení rozhodce či soudce a požadavků kladených na výkon jejich funkce bližšímu zkoumání, během kterého jsem se zaměřil na porovnání specifik vybraných systémů, jejich největších odlišností

a formulaci nedostatků vybraných systémů a jejich případných budoucích řešení z pohledu de lege ferenda.

Při výběru literatury pro zde předkládanou práci jsem čerpal výhradně ze zahraničních zdrojů v anglickém jazyce, jejichž autory jsou jak význační profesori práv či soudci, tak renomovaní rozhodci. Dále především z judikatury ICSID a judikatury světových rozhodčích institucí. Pro komparativní kapitoly s českým právním řádem (vyloučení soudce a vyloučení rozhodce) jsem čerpal z české právní literatury a judikatury českých soudů.

1 Struktura práce

Předkládaná diplomová práce je rozdělena na kapitoly a podkapitoly. Po úvodu následuje stěžejní kapitola pojednávající o požadavcích na výkon funkce rozhodce a proces jeho vyřazení z projednávání věci v investiční arbitráži podle Washingtonské úmluvy.

Následující kapitoly tvoří komparativní srovnání s požadavky na výkon funkce rozhodce a procesem jeho vyřazení v investiční arbitráži. V práci jsou podrobně rozebrány požadavky na výkon funkce rozhodce a proces jeho vyřazení z projednávání věci v mezinárodní obchodní arbitráži, která je předchůdcem a základem arbitráže investiční. V rámci kapitoly je též rozebrána úprava dle Modelového řádu pro mezinárodní obchodní arbitráž z roku 1985, ve znění změn z roku 2006 vypracovaného Komisí OSN pro mezinárodní obchodní arbitráž (dále jen „**UNCITRAL Model Law**“), ze kterého vychází velké množství národních úprav rozhodčího řízení.

Následuje kapitola kde je opětovnému srovnání podrobena národní – české rozhodčí řízení dle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „**RŘ**“) a jeho specifická část týkající se vyloučení rozhodce a požadavků kladených na výkon jeho funkce (pozn. český právní řád používá terminologii vyloučení rozhodce či soudce, oficiální překlad Washingtonská úmluva používá termín vyřazení rozhodce, v zde předkládané práci jsou oba termíny používány dle příslušného kontextu, je-li rozebírána česká právní úprava, je používán termín „vyloučení“ rozhodce či soudce, je-li rozebírána investiční či mezinárodní obchodní arbitráž, je používán termín „vyřazení“ rozhodce).

V následující kapitole se blíže zabývám tzv. soft law kodexy a jejich vlivem na proces vyřazení rozhodce, přičemž stěžejní část je věnována IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Commercial Arbitration ze dne 22. května 2004 vypracované Mezinárodní advokátní asociací (dále jen „**IBA Guidelines**“).

V závěrečné kapitole je opětovnému komparativnímu porovnání podrobeno vyloučení soudce z projednávání věci pro podjatost dle českého právního řádu a to jednotlivě pro občanské soudní řízení, trestní řízení a správní soudnictví s vyřazením rozhodce.

2 Vyřazení rozhodce v rámci Washingtonské úmluvy

Právo strany vybrat si svého rozhodce je považováno za jeden ze základů mezinárodní arbitráže.¹ Volba rozhodčího tribunálu je nejdůležitější částí celého arbitrážního řízení.² Washingtonská úmluva, spolu se Sdělením výkonných ředitelů Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj k Washingtonské úmluvě (dále jen „**Sdělení**“), upravuje ve svých ustanoveních požadavky na výkon funkce rozhodce (Článek 14 odst. 1) i postup vedoucí k vyřazení rozhodce (Články 56-58). Relevantní ustanovení vztahující k osobám rozhodců obsahují dále Rozhodčí pravidla pro arbitrážní řízení (dále jen „**Rozhodčí pravidla**“). Bude-li úspěšně uplatněn návrh na vyloučení rozhodce, bude poté jmenován nový (Článek 58 Washingtonské úmluvy). Specifikem investiční arbitráže je, že základní pravidla upravující procesní spravedlnost (anglický originál „*procedural fairness*“) v řízeních u ICSID jsou nadnárodního charakteru (Washingtonská úmluva, Rozhodčí pravidla a judikatura ICSID), vylučující z aplikovatelnosti procesní právo místa konání arbitráže.³

2.1 Požadavky na výkon funkce rozhodce

ICSID vede (Článek 12 Washingtonské úmluvy) seznam kvalifikovaných rozhodců (dále jen „**Seznam**“) kteří byli jmenováni a jsou ochotni funkci zastávat. Jedná se po většinou o zkušené mezinárodní rozhodce.⁴ Samotní rozhodci musí splňovat požadavky Článku 14 Washingtonské úmluvy, tj. vysoké morální kvality, uznávaná odbornost (v oblastech práva, obchodu, financí či průmyslu) a hlavně a především nezávislost.⁵ Důraz je kladen na jejich právní odbornost, zároveň mají být zastoupeny hlavní právní systémy světa a hlavní formy hospodářské činnosti (to pro případ, že

---

¹ KRÖLL, Stefan. International arbitration and international commercial law: synergy, convergence and evolution. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, xxxvi, str. 223

² Ibid., str. 224

³ Hwang M., Lim K., Issue Conflict in ICSID Arbitrations, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 8 – issue 5, Published: December 2011, str. 9-10

⁴ REED, Lucy, Jan PAULSSON a Nigel BLACKABY. Guide to ICSID arbitration. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2011, xvii, str. 131

⁵ Sdělení, Část IV, Článek 21

jmenuje rozhodce předseda ICSID). V praxi je pak většina rozhodců ICSID mezinárodními právníky.⁶ Strany řízení mohou jmenovat i rozhodce mimo Seznam – respektuje se zásada autonomie stran, taková osoba však musí splňovat kvality stanovené Článkem 14 Washingtonské úmluvy (Článek 40 Washingtonské úmluvy). Nesplňuje-li osoba rozhodce výše zmíněné požadavky, může se strana řízení domáhat jejího vyřazení v souladu s Článkem 57 Washingtonské úmluvy.

Rozhodčí pravidla stanoví ve svém Článku 1, odst. 4 požadavek, že rozhodcem nemůže být ten, kdo se již účastnil buď jako rozhodce či smírčí soudce jednání vedoucí k smírnému vyřešení sporu. Dále pak stanoví ve svém Článku 6 povinnost pro rozhodce před započítím jednání předložit tzv. zveřejnění informací (dále jen „**Zveřejnění**“), v něm přijímá svou funkci, prohlašuje svou nezávislost a zavazuje dodržovat mlčenlivost informací nabytých v řízení (problematika zveřejnění je diskutována dále v textu v souvislosti se soft law kodexy a mezinárodní obchodní arbitráží, neboť ony jsou inspirativním zdroje pro tuto povinnost, která byla do systému ICSID inkorporována při jeho poslední modifikaci z hlediska pravidel řízení).⁷ Zveřejňují se informace o vztahu ke stranám (rodinné, profesní či obchodní), ale i informace, které mohou vyjít na světlo až v průběhu řízení a mohli by zpochybňovat nezávislý úsudek rozhodce, jedná se tedy o stálou povinnost rozhodce.⁸ Je-li zde možný konflikt zájmů v konkrétním případě, je rozhodce vyřazen.⁹ Vztahy čistě jen formální (např. profesní vztahy mezi rozhodcem a právním zástupcem strany) neovlivňují nezávislost rozhodce, to samé platí o politických či filosofických názorech, také neovlivňují nestrannost.¹⁰ Nepodepíše-li rozhodce Zveřejnění do konce prvního jednání tribunálu, má se za to, že na svou funkci rezignoval. Rozhodčí pravidla sama mohou být modifikována stranami,

---

⁶ REED, Lucy, Jan PAULSSON a Nigel BLACKABY. Guide to ICSID arbitration. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2011, xvii, str. 133

⁷ Ibid.

⁸ Ibid. 134

⁹ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, str. 512, odst. 14

¹⁰ Ibid., str. 513, odst. 23 a 24

je tedy na jejich domluvě, chtějí-li některá z ustanovení vyloučit z aplikace pro daný spor.¹¹

Z požadavků Článku 14 Washingtonské úmluvy má v praxi největší význam právě požadavek nezávislosti a nestrannosti.¹² Ten nabývá přední důležitosti při návrzích rozhodců.¹³ Všeobecně kvalifikovaný rozhodce může být pro konkrétní případ vyřazen; jsou to právě až okolnosti sporu, které prověří jeho kvalifikaci a vhodnost. Očekává se, že i stranou jmenovaný rozhodce bude nezávislý a nestranný, schopný rozhodnout daný případ spravedlivě.¹⁴ Samotné subjektivní přesvědčení o nesplnění požadavků na straně rozhodce není postačující, vždy je nutné danou námitku podpořit objektivními skutečnostmi (kombinace subjektivního a objektivního testu nepodjatosti). Je-li rozhodce názoru, že nespĺňuje požadavky na něj kladené pro rozhodnutí konkrétního sporu, rezignuje na svůj post (Článek 56 Washingtonské úmluvy).

Samotné pojmy nezávislost a nestrannost Washingtonská úmluva nedefinuje. K ozřejmění jejich obsahu je nutné analyzovat rozhodovací praxi jednotlivých ICSID tribunálů, z nichž je možné poté dovodit obecně platné definice. Koncepce *nezávislosti* rozhodce stojí na posouzení vztahu mezi rozhodcem a stranou sporu (může se jednat o záležitosti finanční či jiné).¹⁵ Nezávislost se vztahuje k požadavku, aby rozhodce nebyl v žádném vztahu se žádnou stranou sporu (či osobou blízkou některé straně

---

¹¹ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii., str. 514, odst. 25

¹² Ibid., str. 511, odst. 21; Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010, para. 35

¹³ Ibid., str. 49, odst. 5

¹⁴ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, str. 512, para. 21

¹⁵ Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010, para. 35

sporu), který by mohl ovlivnit jeho rozhodování.¹⁶ Rozhodce tedy nesmí být pod žádnou vnější kontrolou, která by měla vliv na jeho rozhodování.¹⁷

Naopak koncepce *nestrannosti* je spojena se skutečnou či zjevnou podjatostí rozhodce, a to buď ve prospěch některé ze stran sporu či nebo ve vztahu k předmětu sporu.¹⁸ Jedná se tak o absenci podjatosti či predispozice vůči jedné ze stran sporu.¹⁹ Nestranný rozhodce tedy neupřednostňuje žádnou ze stran a své rozhodování zakládá jen na meritech projednávané věci.²⁰ Plná nestrannost je požadována od všech členů tribunálu.²¹ Při jejím posuzování je třeba na namítaný vztah nahlížet kvalitativně, aby bylo možno určit, zda je zde nedostatek nestrannosti.²²

---

¹⁶ Ibid., para. 36; Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/19 (formerly Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic); Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal 22/10/2007; stejně tak IBA Rules of Ethics for International Arbitrators Čl. 3.1

¹⁷ Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013, para. 56; Blue Bank International & Trust (Barbados) Ltd. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB 12/20, Decision to Disqualify Arbitrator José María Alonso 12/11/2013, para. 59

¹⁸ Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010, para. 35

¹⁹ Ibid., para. 36; Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/19 (formerly Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic); Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal 22/10/2007; Blue Bank International & Trust (Barbados) Ltd. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB 12/20, Decision to Disqualify Arbitrator José María Alonso 12/11/2013, para. 59

²⁰ Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013, para. 56; stejně tak IBA Rules of Ethics for International Arbitrators Čl. 3.1

²¹ Amco Asia Corp. v. Indonesia ICSID Case ARB/81/1, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator, 24 June 1982 ("Amco Decision") (unreported), Referred to in Tupman M., Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Commercial Arbitration, (1989) 38 Int. & Comp. L.Q. 26,

Rozhodce, který není nezávislý, nebude ve většině případů rovněž i nestranný. Naopak to, že rozhodce není nestranný, nemusí zároveň implikovat, že není i nezávislý (může mít např. jen specifický a neměnný právní názor na merita věci prezentovaný v literatuře– nemusí být tedy nijak spojen s některou ze stran).²³

Shrneme-li největší rozdíly mezi kategoriemi nestrannost a nezávislost, jedná se v případě nezávislosti o vztah rozhodce – strana sporu spočívající mimo samotný spor (vztah finanční, příbuzenský atd.), naopak v případě nestrannosti se jedná o vztah rozhodcovy myslí vůči předmětu sporu či favorizování jedné ze stran na úkor druhé aniž by zde musel být nějaký vztah rozhodce k dané straně (např. určitý typ předsudků vůči investorům z konkrétní země, dlouhodobě obhajovaný právní názor na specifickou otázku atd.).

Rozhodčí praxe přispěla k otázce nestrannosti a nezávislosti rozhodce testem, který poměřuje vztahy rozhodce ke straně sporu. Daný test má čtyři kategorie *blízkost* (jak blízký je vztah rozhodce a strany; čím bližší, tím větší pravděpodobnost, že ovlivní rozhodcovu nezávislost a nestrannost), *intenzita* (jak intenzivní a častá je vzájemná komunikace; čím intenzivnější a častější tím má větší pravděpodobnost ovlivnit rozhodcovu nezávislost a nestrannost), *závislost* (v jakém rozsahu je namítaný rozhodce závislý na straně co do výhod a prospěchu; čím větší závislost, tím větší vliv na rozhodcovu nezávislost a nestrannost) a konečně *závažnost* (jak významné jsou výhody plynoucí namítanému rozhodci v důsledku tvrzeného spojení a tím pádem pravděpodobně způsobilé ovlivnit jeho úsudek; očividně významné výhody mají větší pravděpodobnost ovlivnit nezávislost a nestrannost rozhodce).²⁴ Na základě analýzy výše zmíněných kategorií získáme výsledek, zda je zde významný nedostatek vlastností dle Článku 14 Washingtonské úmluvy. Zde předkládaný test je velice podařilým výplodem rozhodčí praxe, který byl vytvořen v rámci investiční arbitráže, schopným dát

---

at 44; Harris Ch., Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 5

²² Ibid.

²³ Hwang M., Lim K., Issue Conflict in ICSID Arbitrations, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 8 – issue 5, Published: December 2011, str. 4

²⁴ Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010, para. 35

objektivní odpověď na otázku tvrzeného nedostatku nezávislosti či nestrannosti na straně rozhodce, zpřesňuje a zároveň i částečně normuje rozhodování návrhů na vyřazení rozhodce.

2.2 Vyřazení rozhodce

Je-li jmenován rozhodce v rozporu s výše uvedenými požadavky Washingtonské úmluvy a Rozhodčích pravidel, může být úspěšně namítáno kteroukoliv ze stran jeho vyřazení dle Článku 57 Washingtonské úmluvy. O vyřazení samotném rozhodnou dle článku 58 Washingtonské úmluvy ostatní členové tribunálu nebo předseda ICSID. Je to především strana sama, která má co největší zájem, aby spor byl rozhodován kvalifikovaným, nezávislým a nestranným rozhodcem.

Dále Článek 56 Washingtonské úmluvy upravuje postup pro případ, že by rozhodce zemřel, stal se nezpůsobilým (zdravotně ve smyslu fyzickém či mentálním) či se funkce vzdal (s uvedením závažných a přesvědčivých důvodů), postupovat se bude dle kapitoly IV., odst. 2 Washingtonské úmluvy.²⁵ Cílem je urychlené doplnění tribunálu.²⁶ Návrh podává jedna ze stran a rozhodnou ostatní členové tribunálu (Článek 9 Rozhodčích pravidel).

Má-li tedy strana pochybnosti o osobě daného rozhodce, vznáší návrh na jeho vyřazení, ten se musí opírat o skutečnosti svědčící o „zjevném“ (v anglickém znění Washingtonské úmluvy „*manifestly*“) nedostatku vlastností požadovaných Článkem 14 odst. 1 Washingtonské úmluvy. Zjevnost je zde přítomna, jsou-li okolnosti případu zřetelné bez hlubší analýzy faktů, nejde o vážnost domněnek, ale o způsob jak jsou bezprostředně vnímány.²⁷ Zjevná nepřítomnost kvalit musí být zvláště vysoce

---

²⁵ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, str. 1191, odst. 20

²⁶ Ibid., str. 1187, odst. 2

²⁷ EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/23, Challenge Decision Regarding Professor Gabrielle Kaufmann-Kohler 25/6/2008, para. 68; potvrzeno v Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to

pravděpodobná (v anglickém znění „*highly probable*“).²⁸ Práh pro vyřazení rozhodce je tedy nastaven velmi vysoko (v porovnání s mezinárodní obchodní arbitráží) a jen poměrně málo návrhů tak bude úspěšných.²⁹ Zbývající členové tribunálu rozhodnou promptně o vznešeném návrhu na vyřazení rozhodce. Bude-li návrh shledán oprávněným, bude rozhodce nahrazen jiným. Nedosáhnou-li rozhodnutí, pak předseda správní rady využije svého nejlepšího úsilí k rozhodnutí otázky do 30 dní.³⁰ Stejný postup se uplatní i při rozhodování o vyloučení jediného rozhodce. Je možné, že předseda správní rady požádá o rozhodnutí otázky jiný subjekt, např. Stálý rozhodčí soud v Haagu.³¹

Strana se při formulaci svého návrhu na vyřazení musí zaměřit především na fakta, která mohou prokázat skutečné riziko podjatosti na straně rozhodce (ne jen spekulace či dovozování).³² Návrhy stran bývají nejčastěji založeny na následujících důvodech: vztah ke straně, vztah k právnímu zástupci či dané advokátní kanceláři, nominace stejného rozhodce stranou v jiných řízeních, zájem v jiných arbitrážích s podobným předmětem sporu. Jako důvod vyloučení přichází dále do úvahy i nesplnění požadavků dle kapitoly IV., odstavce 2 Washingtonské úmluvy (např. důvodem národnost rozhodce). Strana musí námitku uplatnit promptně u generálního tajemníka ICSID, ihned jak jí je známa, nejpozději však do skončení řízení (Článek 9 Rozhodčích pravidel). Není-li námitka uplatněna v předepsané lhůtě, má se za to, že se jí strana vzdala (Článek 27 Rozhodčích pravidel).³³ Při zvažování délky přiměřené lhůty se

---

Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013, para. 59

²⁸ HARRIS Ch., *Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration*, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 5

²⁹ REED, Lucy, Jan PAULSSON a Nigel BLACKABY. *Guide to ICSID arbitration*. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2011, xvii, str. 134

³⁰ *Ibid.*, str. 136

³¹ *Ibid.*; a *Generation Ukraine, Inc. v. Ukraine*, ICSID Case No. ARB/00/9

³² *Ibid.*

³³ *Srovnaj CEMEX Caracas Investments B.V. and CEMEX Caracas II Investments B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB/08/15, *Decision on the Respondent's Proposal to Disqualify a Member of the Tribunal* 6/11/2009, para. 44; námitka podána až 5 měsíců po shromáždění

přihlíží ke specifickým daného případu, to vede k nemožnosti stanovení pevného data počtem dní.

Ustanovení týkající se návrhů na vyloučení jsou mandatorní, přesto je na vůli stran, modifikovat dané postupy (např. strany odkáží rozhodnutí o námitce na jiný typ soudu, kde je ustanoven „nižší“ práh na prokázání námitky vyloučení).³⁴ Nedá se, ale předpokládat, že by strany takto detailně upravily v případné rozhodčí doložce postup vyřazení rozhodce, kde by již vůbec před samým vznikem sporu a následným vznesení návrhu na vyřazení rozhodce přijaly takto ve skrze taktické řešení vědomy si případných obtíží spojených s vysokým prahem pro vyřazení rozhodce v rámci systému ICSID.

Není-li tribunál plně obsazen, nemůže jednat, řízení se zastaví do doby, než bude doplněn plný počet rozhodců (Článek 56 Washingtonské úmluvy). Zvláštní postup je stanoven pro případ, že se rozhodce vzdá své funkce bez souhlasu tribunálu či není obsazeno jeho místo do 45 dní, a strana o to požádá, pak předseda správní rady jmenuje náhradníka na uvolněné místo v tribunálu, řízení pak pokračuje s tím, že je možné opakovat některé jeho předchozí části na žádost nově ustanoveného rozhodce.³⁵

Po podání návrhu na vyřazení rozhodce stranou je na zbývajících rozhodcích tribunálu, aby rozhodli o vyřazení dle Článku 58 Washingtonské úmluvy. Nejčastější složení tribunálu je ze tří rozhodců, bude tedy na zbývajících dvou, aby rozhodli o vyřazení. Neshodnou-li se na rozhodnutí, je návrh na vyřazení zamítnut. Literatura často podrobuje kritice tento postup, neboť rozhodci často vystupují v jednotlivých řízeních v pozici jak rozhodců, tak právních zástupců. Je tedy v jejich rukou vytváření rozhodčí praxe, která může být pro příště aplikovatelná i vůči nim. Též to vede k tomu, že se v rámci investiční arbitráže vytváří uzavřený elitní klub rozhodců, kteří málokdy vyhoví návrhu na vyřazení jejich kolegy (zvláště patrné je to při srovnání, kdy o návrhu na vyřazení rozhoduje jiná instituce na základě žádostí předsedy správní rady– viz.

---

podkladů k ní, navíc až dva měsíce po ustavení tribunálu a tři týdny před zasedáním tribunálu, shledána jako podána opožděně

³⁴ HIRSCH, Moshe. The arbitration mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes. Dordrecht: Nijhoff, 1993, xiv, str. 28

³⁵ Ibid., str. 137

Stálý rozhodčí soud, kde je větší pravděpodobnost pro úspěšný návrh na vyřazení rozhodce). Je-li jen jediný rozhodce, rozhodne o návrhu na vyloučení předseda ICSID.

2.3 Interpretace Článku 57 Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

Proces vyřazení rozhodce je kompletně v rukou jednotlivých stran řízení. Vyřazení může namítat strana, která rozhodce jmenovala i protistrana. Vyřazení samotné je možné až po samotném konstituování tribunálu. Strana navrhuující vyřazení rozhodce předkládá svůj návrh promptně (nejpozději do vynesení rozhodčího nálezu) generálnímu tajemníkovi. Není-li návrh podán promptně, má se za to že se strana námitky vůči rozhodci vzdala.

Získala-li by strana informace odůvodňující vyřazení rozhodce až po skončení řízení, je možné se domáhat zrušení rozhodčího nálezu dle Článku 52 odst. 1 písm. a) Washingtonské úmluvy.³⁶ Stejně tak neúspěch námitky vyřazení rozhodce může posloužit straně jako důvod podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu dle výše zmíněného článku. Tato praxe, která se již v několika sporech objevila, je velmi nebezpečná a lze na ni nahlížet negativně. Za prvé, proces vyřazení rozhodce není procesem apelačním, není zde forma řádného opravného prostředku. Za druhé, strana mění arbitrážní řízení, tradičně jednostupňové ve dvoustupňové, což ohrožuje základní výhody řešení daného sporu, jimiž jsou rychlost a konečnost rozhodnutí.

Nejvíce otázek vznáší část ustanovení Článku 57 Washingtonské úmluvy, jež specifikuje možnost vyřazení rozhodce, nejsou-li u něj zjevně splněny kvality dle Článku 14 odst. 1 Washingtonské úmluvy (viz. výše). Strany nejčastěji namítají

---

³⁶ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, str. 1200, odst. 12; viz. případy *Azurix Corp. v. The Argentine Republic*, ICSID Case No. ARB/01/12, *Decision on the Application for Annulment of the Argentine Republic*, 1/10/2009 a *Compañía de Aguas del Aconquija S.A. and Vivendi Universal S.A. v. Argentine Republic*, ICSID Case No. ARB/97/3 (formerly *Compañía de Aguas del Aconquija, S.A. and Compagnie Générale des Eaux v. Argentine Republic*), *Decision on the Argentine Republic's Request for Annulment of the Award rendered on 20 August 2007*, 10/8/2010

nedostatek nestrannosti či nezávislosti.³⁷ Jedná se o jeden z konfliktů zájmů specifikovaných již výše. Je to právě vysoký práh, který je nutné překročit pro úspěšné vyřazení rozhodce, co specifikuje postup v arbitrážích ICSID. Všeobecně se předpokládá, že je zde určitý vztah mezi stranou nominující rozhodce a rozhodcem samotným. Pokud však daný vztah nepřekročuje určité hranice ovlivňující nezávislost a nestrannost rozhodce, nemá návrh na vyřazení šanci uspět. Nedostatek nezávislosti a nestrannosti zde musí být opravdu přítomen, nestačí jen domněnky, jen řádně předložená fakta jej mohou prokázat.³⁸ K úspěšnému vyřazení zde musí být nedostatek nestrannosti či nezávislosti zjevný či vysoce pravděpodobný.³⁹ Namítané nedostatky se též musí vztahovat k danému případu, na kterém se účastní rozhodce. K úspěchu je tedy nutné prokázat daná fakta mající odůvodnit vyřazení a dále, že tato fakta musí být takové závažnosti, že v konkrétním případě bude možné dovodit, že namítaný rozhodce zcela zřejmě nesplňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti.⁴⁰ Je tedy zřejmé, že nároky kladené na strany při namítání vyřazení rozhodce jsou nastaveny velmi přísně a vysoko. Jen malý počet námitek bude moci být úspěšný.

Na druhé straně je to však chybou především stran samotných, neboť povětšinou jimi vznášené námítka jsou příliš obecného původu či zcela jen spekulativní a tedy vedou spíše ke štěpení řízení a zdlouhavosti. Pokud je zde vysoká pravděpodobnost úspěšnosti námítka, častěji je volen postup rezignace samotného rozhodce z tribunálu,

---

³⁷ SCHREUER, Christoph H. *The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states*. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii., str. 1202, odst. 19

³⁸ *Ibid.*, str. 1203, odst. 22

³⁹ *Amco Asia Corp. v. Indonesia ICSID Case ARB/81/1, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator*, 24 June 1982 (“Amco Decision”) (unreported), Referred to in *Tupman M., Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Commercial Arbitration*, (1989) 38 *Int. & Comp. L.Q.* 26, at 44; *Harris Ch., Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration*, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 8

⁴⁰ *SGS Société Générale de Surveillance S.A. v. Islamic Republic of Pakistan, ICSID Case No. ARB/01/13, Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Arbitrator*, 19/12/2002; *Harris Ch., Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration*, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 9

než jeho vyřazení procesem výše popsaným.⁴¹ Neúspěch si též často připisují námitky založené jen na čistě profesních vztazích mezi rozhodci a stranami.⁴²

Naopak klíčem k úspěchu v rámci námitky vyřazení rozhodce může být situace, kdy rozhodce vystupuje v jiné arbitráži jako právní zástupce strany. V takové situaci je již obecně nemožné udržet si plnou oddělenost rolí, jednou jako rozhodce a podruhé jako právní zástupce. Zde je konflikt zájmů nejviditelnější a pro takový případ by námitka měla být úspěšná.⁴³

Specifické problémy spojené s vyřazením rozhodce přináší Zveřejnění. Nastávají situace, že okolnost relevantní pro dané řízení rozhodce opomene. Je zde sice stále možnost jeho doplnění. Leč neuvedení určitých údajů relevantních pro daný případ vznáší pochybnosti, zda se nejedná o utajení informací chtěné ze strany rozhodce, které se rozhodne zveřejnit až pod tlakem informací. Často nastává i pravý opak, rozhodce nevidí, žádnou relevanci mezi určitou informací a daným řízením, leč strana sporu si kreativně vyloží danou skutečnost a pokusí se dodatečně vytvořit důvod, který ve skutečnosti vůbec neexistuje. Standard stanovený Článkem 57 Washingtonské úmluvy je tedy objektivní, subjektivní přesvědčení strany nepostačuje k vyřazení.⁴⁴

Jako na poměrně úzkou skupinu důvodů pro vyřazení je třeba pohlížet na problematiku národnosti rozhodců, na něž odkazuje druhá věta Článku 57 Washingtonské úmluvy. Cílem ustanovení je, aby rozhodce jednající ve věci neměl národnost žádně ze stran sporu. Samozřejmě, autonomie stran zde opět může převážít, a strany se mohou od daného pravidla odchýlit a jmenovat rozhodce své národnosti.

---

⁴¹ Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. The Hashemite Kingdom of Jordan, ICSID Case No. ARB/02/13 31/1/2006

⁴² SGS Société Générale de Surveillance S.A. v. Islamic Republic of Pakistan, ICSID Case No. ARB/01/13, Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Arbitrator (Published at 8 ICSID Rep. 398 (2005)) 19/12/2002

⁴³ Vice ne-ICSID pıpad Telekom Malaysia Berhad v. Republic of Ghana ("TMB/Ghana"), District Court of The Hague, 18 October 2004, Challenge No. 13/2004, Petition No. HA/RK/2004/667; and Challenge No. 17/2004, Petition No. HA/RK/2004/778, 5/11/2004

⁴⁴ Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/19 (formerly Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic); Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal 22/10/2007; paras. 39-40

Obtíže může kritérium přinášet zvláště v případech, kdy je těžko určitelná národnost strany či je u ní dokonce dvojí národnost.⁴⁵

2.4 Rozhodovací praxe ve vztahu ke Článku 57 Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

Je to právě rozhodovací praxe zbývajících členů tribunálu, která specifikuje do detailů požadavky stanovené Článkem 14 Washingtonské úmluvy a rozhoduje, které z návrhů dle Článku 57 Washingtonské úmluvy budou moci být úspěšné.

Nejprve se blíže zaměříme na jedno obecné rozhodnutí, které zdařile stanoví, jak hodnotit daná fakta případu vztahující se k nestrannosti a nezávislosti rozhodce – jedná se o spor Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela.⁴⁶ V ICSID systému vyřazení není zcela jasná metoda k určení stupně, ve kterém musí strana prokázat fakta mající odůvodnit vyřazení rozhodce.⁴⁷ Rozhoduje-li se ale o návrhu na vyřazení, je třeba nejprve analyzovat fakta předložená stranou jej požadující, a rozhodnout, zda li tato fakta mohou vést rozumně uvažující osobu k závěru, že je zde možnost, že namítaný rozhodce není nezávislý či nestranný, je li odpověď pozitivní, pak dále zkoumáme jak pravděpodobný je nedostatek nestrannosti či nezávislosti.⁴⁸ V tomto případě, dochází k lehkému ústupu od náročných kritérií na dokazování stanovených v dalších rozhodnutích a typických právě pro ICSID systém (viz. níže), jedná se však o případ z roku 2013 a je tedy otázkou zda linie toho případu bude mít následování v dalších rozhodnutích týkajících se vyřazení.

Nyní se přesuňme ke konkrétním rozhodnutím zabývajících se tématikou nezávislosti (především ve vztahu k opakovaným nominacím jednou stranou

---

⁴⁵ SCHREUER, Christoph H. The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, str. 1208, odst. 45

⁴⁶ Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013

⁴⁷ Ibid., para. 60

⁴⁸ Ibid.

a neúplných Zveřejnění). Ve sporu *Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic* byla namítáno vyřazení rozhodce z důvodu, že daný rozhodce je bývalý partner advokátní kanceláře poskytující právní služby straně sporu.⁴⁹ Zde zbývající členové tribunálu jasně určují, že základním pravidlem pro rozhodce je být a zůstat nezávislý a nestranný.⁵⁰ Námitka na vyřazení sice obsahovala podstatná fakta, ale nebylo z nich možno bezprostředně dovozovat, že by kvality rozhodce dle Článku 14 Washingtonské úmluvy byly ohroženy.⁵¹ Okolnosti případu totiž musí danou kvalitu buď popírat či značně zpochybňovat. Musí zde být jasné spojení mezi nedostatkem kvalit a osobou rozhodce v daném případě. Jen takto založená námitka může být shledaná úspěšnou. Pouhý faktický vztah ke straně sporu neznamená automatické vyloučení. Všechny okolnosti případu se musí pečlivě zvážit a rozhodnout zde představují dostatečný důvod vznášející oprávněné pochybnosti ke způsobilosti rozhodce rozhodnout nezávisle a volně.⁵² Máme zde tedy potvrzen vysoký standard na vyřazení, který je právě specifický pro systém ICSID.

Dalším případem, kde se řešila otázka Zveřejnění je *Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, v němž byl rozhodce jmenován již po třetí jednou a tou samou stranou.⁵³ Rozhodce nezveřejnil ve Zveřejnění jednu z uvedených nominací a to se stalo základem námitky vyřazení. Došlo k dalšímu zpřesnění požadavků na Zveřejnění, neboť samo nezveřejnění může vést k úspěšné námitce vyřazení, jen pokud nezveřejněná informace či okolnosti nezveřejnění jsou takové závažnosti, že mají vliv na schopnost rozhodce rozhodovat

---

⁴⁹ *Compañía de Aguas del Aconquija S.A. and Vivendi Universal S.A. v. Argentine Republic*, ICSID Case No. ARB/97/3 (formerly *Compañía de Aguas del Aconquija, S.A. and Compagnie Générale des Eaux v. Argentine Republic*), Decision on the challenge to the President of the Committee 3/10/2001

⁵⁰ *Ibid.*, para. 16

⁵¹ *Ibid.*, para. 25

⁵² *Ibid.*, para. 28

⁵³ *Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB/10/5, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Brigitte Stern, Arbitrator 23/12/2010

nestranně a nezávisle.⁵⁴ Základním pravidlem pro rozhodce jmenované do ICSID tribunálu je zveřejnit nominace stranou sporu v předchozích třech letech.⁵⁵ Je to právě transparentnost řízení v rámci ICSID, co je jeho podstatným znakem.⁵⁶ Potenciální konflikt zájmů plynoucí z opakovaných nominací rozhodce jednou stranou je však možný jen za splnění následujících podmínek, vznikl-li by zde vztah závislosti či vlivu na rozhodcův úsudek či by zde bylo podstatné riziko, že rozhodce bude ovlivněn faktory mimo danou rozhodovanou věc a to v důsledku nabytých znalostí v předchozích řízeních.⁵⁷ Samotný fakt předchozí tří nominací jednou stranou bez dalšího neznačí zjevný nedostatek vlastností požadovaných Článkem 14 Washingtonské úmluvy.⁵⁸ Je potvrzeno, že jen prosté opakované nominace nemohou odůvodnit vyřazení rozhodce.

V případě *Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela* je namítaným důvodem pro vyřazení několikanásobný a opakovaná nominace rozhodce jednou stranou.⁵⁹ Zde je blíže specifikován účel požadavků nestrannosti a nezávislosti, je jimi ochrana stran před rozhodováním rozhodce, které by bylo ovlivněno jinými faktory, než jsou merita dané věci.⁶⁰ Opět máme potvrzeno, že jen samotné přesvědčení o nedostatku nezávislosti či nestrannosti nepostačuje k úspěšnosti námitky vyloučení.⁶¹ Samotné nezveřejnění veřejně dostupných informací o předchozích nominacích jednou ze stran neprokazuje

---

⁵⁴ *Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB/10/5, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Brigitte Stern, Arbitrator 23/12/2010, para. 40

⁵⁵ *Ibid.*, para. 51

⁵⁶ *Ibid.*, para. 52

⁵⁷ *Ibid.*, para. 62

⁵⁸ *Ibid.*, para. 64

⁵⁹ *Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011

⁶⁰ *Ibid.*, para. 70; potvrzeno v *ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012, para. 52

⁶¹ *Ibid.*, para. 71

zjevný nedostatek nestrannosti či nezávislosti.⁶² Potvrzeno, že vyřazení může odůvodnit jen samotná závažnost nezveřejněných faktů, ne jen prosté nezveřejnění, které je navíc veřejně dostupné.

Problematika častých nominací a jejich vztah k nezávislosti a nestrannosti rozhodce byla klíčovou otázkou i v případě sporu OPIC Karimum Corporation v. The Bolivarian Republic of Venezuela.⁶³ Právě opakované nominace stranou či právním zástupcem představují okolnost, jež musí být pečlivě zvažována při rozhodování o námitce vyřazení a má tak relevantní vztah k nezávislosti rozhodce.⁶⁴ Případ tak navazuje na podobnou linii v rámci rozhodovací praxe ostatních členů tribunálu a je tak konzistentní s ustálenou praxí.

Opakované nominace proti stejnému respondentskému státu byly i předmětem návrhu na vyřazení v případě *Electrabel S.A. v. Republic of Hungary*, v nepublikovaném rozhodnutí ostatní rozhodci návrhu na vyřazení nevyhověli.⁶⁵ Téměř identickým případem je i *Saba Fakes v. Republic of Turkey*, kde je navrhováno vyřazení rozhodce z důvodu opětovných nominací v arbitrážích s obdobným předmětem.⁶⁶ Návrhu není opětovně vyhověno, neboť je posouzen jako nedostatečný. Opakované nominace samy o sobě tedy nemohou vést k vyřazení rozhodce.

V dalším sporu *EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic* bylo namítáno jako důvod vyřazení nezveřejněné nevýkonné členství rozhodce v dozorčí radě společnosti, jež byla

---

⁶² *Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011, para. 95

⁶³ *OPIC Karimum Corporation v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB/10/14 Decision on the Proposal to Disqualify Professor Philippe Sands, Arbitrator 5/5/2011

⁶⁴ *Ibid.*, para. 47

⁶⁵ *Electrabel S.A. v. Republic of Hungary*, ICSID Case No. ARB/07/19; Harris Ch., *Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration*, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 12

⁶⁶ *Saba Fakes v. Republic of Turkey*, ICSID Case No. ARB/07/20, Decision on Disqualification of an Arbitrator 26/4/2008; Harris Ch., *Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration*, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 13

minoritním akcionářem jedné ze stran sporu.⁶⁷ Zde se blíže kvalifikují následky neúplného Zveřejnění. Samo neuvedení určitých informací v něm nevede k závěru o zjevném nedostatku nestrannosti a nezávislosti.⁶⁸ Při rozhodování hraje roli i princip proporcionality – nepodstatný zájem rozhodce nemůže odůvodnit vyřazení.⁶⁹ Samotné nezveřejnění, aby vedlo k vyřazení rozhodce, se musí vztahovat ke skutečnostem, které podstatně ovlivňují možnost rozhodce rozhodovat nestranně a dostatečně nezávisle.⁷⁰ Právě závažnost zveřejňovaných informací je rozhodující, opačný postup by vedl k absurdnímu řešení, kdy by rozhodce musel zveřejňovat téměř vše o své osobě, což by ochromilo arbitráž.⁷¹ Konflikt zájmů tedy nesmí být jen nepodstatný, má-li námitka vyřazení uspět, musí být založena na vztahu, který není svou povahou pouze nepodstatný – tzv. *de minimis*.⁷² Správně je tedy potvrzeno, že triviální konflikty zájmů nemohou odůvodnit vyřazení rozhodce.

O tom, že problematika Zveřejnění je častým podkladem námitek vyřazení svědčí i případ Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, kde nebyla zveřejněna informace, že rozhodce a právní zástupce strany studovali ve stejném ročníku postgraduálního programu.⁷³ V samotném rozhodnutí pak nalezneme vymezení pojmu Článku 57 Washingtonské úmluvy – „zjevně“, je popsán jako evidentní, zřejmý.⁷⁴ K prokázání

---

⁶⁷ EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/23, Challenge Decision Regarding Professor Gabrielle Kaufmann-Kohler 25/6/2008

⁶⁸ EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/23, Challenge Decision Regarding Professor Gabrielle Kaufmann-Kohler 25/6/2008, para. 98; potvrzeno dále v ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012, para. 60

⁶⁹ Ibid., para. 12

⁷⁰ Ibid., para. 123

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid., para. 132

⁷³ Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010

⁷⁴ Ibid., para. 37; potvrzeno dále v Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify

zjevného nedostatku kvalit na straně rozhodce je třeba zvláště přesvědčivých důkazů.⁷⁵ Bližší specifikaci pojmů nezávislost (výlučně vztah k jedné ze stran) a nestrannost (otázka skutečné či zjevné podjatosti rozhodce) poskytují dále rozhodci (viz. výše v textu).⁷⁶ Opět se jedná o záležitost nepodstatnou a jako taková nemá šanci na úspěšné vyřazení rozhodce (viz. výše EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic). Je zde tedy opětovně potvrzen vysoký standard na prokázání nedostatku nestrannosti či nezávislosti.

Linie případu s problematikou zveřejnění dále zahrnuje případ ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, který se týká promptnosti předložení Zveřejnění a jeho úplnosti.⁷⁷ Samotné nezveřejnění určité informace neznámá závislost či podjatost rozhodce, ty mohou indikovat až pouze taková fakta a okolnosti, které nebyly zveřejněny.⁷⁸ Leč samo nezveřejnění může zakládat odůvodněnou pochybnost vztahující se k podjatosti.⁷⁹ Potvrzeny jsou zde tedy závěry z případu Universal

---

Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011, para. 71 a v ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012, para. 56

⁷⁵ Ibid., para. 43

⁷⁶ Ibid., para. 35; potvrzeno dále v Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011, para. 70; a dále v ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012, para. 54 a též Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013 para. 56

⁷⁷ ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012

⁷⁸ Ibid., para. 60

⁷⁹ Ibid.

Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela (viz. výše).

Jak vidíme na případech kde je navrhováno vyřazení rozhodce z důvodu závislosti na straně (ať už se jedná o opětovné nominace či nezveřejnění spojení s danou stranou), je třeba k úspěšnému vyřazení nejen prokázat určitou skutečnost mající za vztah závislost, ale dále též prokázat, že skutečnost je určité závažnosti, že se přímo bude promítat do rozhodování v daném sporu. Je tak vysoce nastaveno důkazní břemeno, neboť strana častokrát disponuje jen pouze informací indikující možnost závislosti, ale nemá již důkazů k prokázání, že tato závislost bude ve sporu skutečná, že se tam vyskytne a tedy ovlivní výsledné rozhodování rozhodce v její neprospěch. Muselo by jít o mimořádně silný vztah mezi rozhodcem a stranou, aby sám o sobě odůvodnil vyřazení (např. rozhodcová právní firma zastupuje danou stranu v daném sporu, až takto velice silný vztah by odůvodnil vyřazení bez dalšího). Nyní se přesuneme k analýze rozhodnutí týkající se vztahu nestrannosti rozhodce.

Hned v jednom z nejstarších případů - Amco Asia Corp. v. Indonesia, je namítán nedostatek nestrannosti z důvodu vztahu rozhodce – strana sporu (poskytování daňového poradenství) a vztahu rozhodce - právní zástupce dané strany (finanční otázky, sdílení kanceláří).⁸⁰ Rozhodci docházejí k závěru, že k odůvodnění vyřazení zde musí být nedostatek nestrannosti zjevný či vysoce pravděpodobný, návrhu tak není vyhověno a je nastaven vysoký standard pro úspěšné vyřazení rozhodce.⁸¹

V aktuálním případě Blue Bank International & Trust (Barbados) Ltd. v. Bolivarian Republic of Venezuela je navrhováno vyřazení obou rozhodců nominovaných stranami, jednou v důsledku opakovaných nominací stejnou stranou (rozhodce nakonec sám rezignuje) a podruhé, kde rozhodce je partnerem v celosvětově působící advokátní kanceláři, jejíž dvě pobočky zastupují jednu ze stran sporu v jiných

---

⁸⁰ Amco Asia Corp. v. Indonesia ICSID Case ARB/81/1, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator, 24 June 1982 (“Amco Decision”) (unreported), Referred to in Tupman M., Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Commercial Arbitration, (1989) 38 Int. & Comp. L.Q. 26, at 44; Malintoppi L., Independence, Impartiality and Duty of Disclosure in Investment Arbitration, Transnational-dispute-management.com, Issue: Vol. 2 – issue 5, Published: November 2005, str. 8

⁸¹ Ibid.

arbitrážích, dále rozhodcovi příjmy v dané právní firmě plynou též z celosvětových příjmů firmy, a konečně rozhodce vede firemní globální oddělení sporů a arbitráží, k rozhodnutí je tak dle Článku 58 Washingtonské úmluvy povolán předseda ICSID.⁸² Máme zde opět potvrzeno, že nezávislost se vztahuje k vnější kontrole rozhodce, zatímco nestrannost je spatřována v nepřítomnosti podjatosti či predispozice vůči straně, k vyřazení je nutné prokázat zdání závislosti či podjatosti.⁸³ Obě kategorie jsou testovány objektivně, stejně tak termín Článku 57 Washingtonské úmluvy „zjevně“ je vykládán v souladu s ustálenou praxí ICSID tribunálů.⁸⁴ Předseda ICSID návrhu na vyřazení vyhověl, neboť rozhodce by rozhodoval obdobný případ, ve kterém později bude jeho právní firma poskytovat své služby jedné ze stran sporu. Je zde tak evidentní přítomnost nedostatku nestrannosti po zvážení skutečností případu.⁸⁵ Jedná se o jeden z mála případů, kdy je návrhu na vyřazení vyhověno, je však třeba vidět, že rozhodoval předseda ICSID, ne ostatní členové tribunálu.

Problematika nominací a vztah předchozích arbitráží proti stejnému státu byla základem neúspěšného návrhu na vyřazení v případě *Participaciones Inversiones Portuarias SARL v. Gabonese Republic*.⁸⁶ Pouhý fakt, že rozhodce rozhodoval proti stejnému státu v jiné arbitráži s obdobnými právními otázkami, není sama osobě důvodem vyřazení rozhodce, není možné jen z tohoto faktu dovozovat, že rozhodce není nestranný.⁸⁷ Je tak potvrzeno, že každý případ je specifický a rozhodce není sám vázán svými předchozími rozhodnutími.

Závěrem, v případě *Urbaser S.A. and Consorcio de Aguas Bilbao Bizkaia, Bilbao Biskaia Ur Partzuergoa v. The Argentine Republic* byla jako námitka vyřazení vnesena publikační činnost rozhodce vztahující se ke dvěma otázkám právě probíhající arbitráže

---

⁸² *Blue Bank International & Trust (Barbados) Ltd. v. Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. ARB 12/20, Decision to Disqualify Arbitrator José María Alonso 12/11/2013

⁸³ *Ibid.*, para. 59

⁸⁴ *Ibid.*, para. 60-61

⁸⁵ *Ibid.*, para. 69

⁸⁶ *Participaciones Inversiones Portuarias SARL v. Gabonese Republic*, ICSID Case No. ARB/08/17, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator 12/11/2009

⁸⁷ *Ibid.*, para. 33

a její vliv na schopnost rozhodovat nestranně a nezávisle.⁸⁸ Požadavkem k rozhodnutí ve věci je právě schopnost zvažovat a hodnotit merita každé projednávané věci samostatně, bez vlivu faktorů, které s nimi nemají žádnou spojitost.⁸⁹ Samotné vyjádření názoru rozhodce, které je relevantní k dané arbitráži, není samo osobě způsobilé vyvrátit jeho nestrannost a nezávislost. Muselo by být prokázáno, že takový názor či zastávaná pozice, je podpořena faktory vztahující se a podporující stranu sporu a to v přímém či nepřímém zájmu rozhodce na výsledku sporu či ve prospěch některé osoby účastnící se řízení (spolu-rozhodce či svědka).⁹⁰ Tedy předchozí přijatý názor nemůže být takové závažnosti, aby rozhodci bránil v rozhodnutí beroucí v potaz fakta, okolnosti a argumenty stran v dané věci.⁹¹ Oddělení role akademika a rozhodce je tedy možné.⁹² Názory publikované v literatuře samy o sobě neodůvodní vyřazení pro nedostatek nestrannosti.

Zde vidíme, že problematika nestrannosti není tak často napadána u jednotlivých rozhodců jako závislost (i když některé případy kombinují oba namítané nedostatky – nezávislost i nestrannost). Též je opětovně vidět vysoký práh na prokázání podjatosti – favorizování jedné ze stran, kdy je možné oddělit role akademika a rozhodce, rozhodovat obdobné případy proti stejné straně v řadě řízení. Opět by bylo třeba, aby k těmto samo o sobě závažným faktům přistoupila intenzifikující okolnost přítomná v daném sporu, která by namítaný fakt podpořila, jinak řečeno sama podjatost musí být ve sporu reálně přítomna, být tzv. vidět, aby bylo možno se jí dovolat, jen náznaky, domněnky či složité právní konstrukce tento závěr neodůvodní.

K výkladu problematiky vyřazení rozhodce a kvalit na něj kladených přispělo též rozhodování Stálého rozhodčí soudu ve vztahu k výkladu Článku 57 Washingtonské

---

⁸⁸ Urbaser S.A. and Consorcio de Aguas Bilbao Bizkaia, Bilbao Biskaia Ur Partzuergoa v. The Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/07/26, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Campbell McLachlan, Arbitrator 12/8/2010

⁸⁹ Ibid., para. 40

⁹⁰ Ibid., para. 45

⁹¹ Ibid., para. 49

⁹² Ibid.

úmluvy.⁹³ Potvrzuje, že důkazní břemeno ve věci námitky vyřazení je na straně podávající návrh, ta musí prokázat existenci faktů svědčící o nedostatku kvalit na straně rozhodce a že kvality chybí zjevně (potvrzuje praxi ICSID).⁹⁴ Jedná se o objektivní test, ne subjektivní a pouhé spekulace nejsou postačující k úspěchu, čímž jde v linii rozhodnutí v rámci ICSID.⁹⁵

Přístup Stálého rozhodčího soudu k otázkám vyřazení rozhodce je značně odlišný od rozhodovací praxe ostatních členů tribunálu. V případě *Perenco Ecuador Ltd. v. The Republic of Ecuador and Empresa Estatal Petróleos del Ecuador (Petroecuador)*, vyhověl návrhu na vyřazení rozhodce z důvodu rozhovoru, který daný rozhodce poskytl pro tisk, soud zde došel k závěru, že jeho komentáře vzbuzují známky podjatosti.⁹⁶ Stejně tak v případě *ICS Inspection and Control Services Limited (United Kingdom) v. The Republic of Argentina* bylo doporučeno vyřazení, namítaný rozhodce zastupoval v jiné arbitráži jinou stranu proti stejnému státu. I když bylo shledáno, že rozhodce se jeví být nestranným a nezávislým, byla jako obezřetnějším (v anglickém znění *prudent*) postupem shledána nominace jiného rozhodce stranou.⁹⁷ Je zde tedy patrná větší míra opatrnosti, kdy se vyhovuje návrhu na vyřazení z důvodu obezřetnosti či jen na základě vyjádřeného názoru na daný případ. Je zde tedy velká disproporce mezi rozhodováním ICSID a Stálého rozhodčího soudu (ale i předsedy ICSID) o totožných otázkách.

---

⁹³ *Abacat and Others v. Argentine Republic*, ICSID Case No. ARB/07/5 (formerly *Giovanna a Beccara and Others v. The Argentine Republic*), Recommendation pursuant to the Request by ICSID dated November 18, 2011 on the Respondent's proposal for the Disqualification of Professor Pierre Tercier and Professor Albert Jan Van Den Berg, dated September 15, 2011 PCA Case No. IR 2011/1 Permanent Court of Arbitration

⁹⁴ *Ibid.*, para. 53

⁹⁵ *Ibid.*, para. 63; potvrzeno dále v *Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela*, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011, para. 70

⁹⁶ *Perenco Ecuador Ltd. v. The Republic of Ecuador and Empresa Estatal Petróleos del Ecuador (Petroecuador)*, ICSID Case No. ARB/08/6, Decision on Challenge to Arbitrator 8/12/2009

⁹⁷ *ICS Inspection and Control Services Limited (United Kingdom) v. The Republic of Argentina*, UNCITRAL, PCA Case No. 2010-9, Decision on Challenge to Arbitrator 17/12/2009, para. 5

Je tedy patrné, že argumentace v jednotlivých řízeních o vyřazení rozhodce (pokud rozhodují ostatní členové tribunálu) na sebe fakticky navazuje a je vcelku konzistentní (s výjimkou případu 2013 Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela). Jakmile však o případu rozhoduje předseda ICSID či na základě delegace Stálý rozhodčí soud je zde vyšší pravděpodobnost úspěšnosti návrhu. Je zde tak jasně vidět přístup samotných rozhodců k vyřazení jejich kolegy, kdy je jen mizivému počtu návrhů vyhověno a rozhodce tak vyřazen. Je však třeba vidět též, že některé návrhy jsou jen spekulativní, bez naděje na úspěch od počátku neboť staví jen na nepodstatných či veřejně známých informacích.

2.5 Shrnutí

Vyřazení rozhodce v investiční arbitráži dle Washingtonské úmluvy je úkolem značně obtížným. Je s podivem, že právě v řízení, které poutá tolik pozornosti veřejnosti a je plně transparentní, je rozhodce chráněn před vyřazením takto vysoce nastaveným prahem. Je nutné však vidět i druhou stranu mince. Investiční arbitráž je exkluzivním odvětvím pro rozhodce, oni sami jsou nejlépe v pozici, kdy zhodnotit svou nezávislost a nestrannost v daném sporu. Je to především samotná rozhodcova pověst, co má největší hodnotu, rozhodce ji nebude ochoten riskovat kvůli jednomu případu. Dojde-li rozhodce k závěru, že okolnosti indikují jeho možné vyřazení, že nebude schopný rozhodovat nestranně a nezávisle, je nejlepším postupem rezignace na místo v tribunálu. Tato faktická možnost samovyřazení před samotným procesem vyřazení iniciovaným stranou, chrání integritu celého procesu a fakticky se tak předsouvá před právní regulaci upravenou Washingtonskou úmluvou.

Problematika nestrannosti a nezávislosti je často směřována dohromady, neboť vztahy mezi rozhodcem a stranou jsou tak komplexní, že zahrnují jak otázky vztahující k závislosti na straně tak i k předpojatosti vůči předmětu řízení. Strany však častěji napadají závislost, kterou lze pomocí různých právních konstrukcí snáze vytvořit než podjatost – strannost, která je sama o sobě značně obtížná na prokázání existuje-li skutečně, neboť je přítomna jen v rozhodcově mysli. Závislost se pojí hlavně s opakovanými nominacemi a nezveřejněním informací, podjatost-strannost pak s otázkou opětovného rozhodování obdobných případů či zastávání určitých právních názorů. Linie mezi oběma pojmy nestrannost – nezávislost je častokrát značně tenká,

např. opakované nominace rozhodce jednou stranou mají potenciál vytvořit jak závislost rozhodce na straně (ekonomická či finanční) tak i ovlivnit jeho nestrannost, tím že bude favorizovat – upřednostňovat v řízení stranu, která jej nominovala.

Sama rozhodnutí o vyřazení rozhodců odkazují k nestrannosti a nezávislosti rozhodce, i když v daném konkrétním případě je evidentně namítána pouze nezávislost. Dle dikce jednotlivých rozhodnutí by bylo možno dovozovat, že existuje jeden standard pro rozhodce být nezávislý a nestranný, přičemž daný standard obsahuje dvě odlišné kategorie, které mají jasné teoretické vymezení a jsou samy o sobě posuzovány jednotlivě. Část viny za tento stav nesou i strany navrhuující vyřazení, neboť materiálně navrhují např. vyřazení z důvodu závislosti, ale v petitu mají formulováno, že se dovolávají nedostatku nezávislosti a nestrannosti.

Specifikum investiční arbitráže - že o návrhu na vyřazení rozhodují zbývající rozhodci z tribunálu – se promítá do zvláštní afinity vůči namítanému rozhodci a častému nevyhovění návrhu. Rozhodci tak sami chrání omezený počet svých kolegů účastnících se daných sporů a vytváří tak v rámci systému ICSID uzavřený a exkluzivní klub.

Možností jak reformovat tento systém se nabízí několik. Od delegace rozhodování o návrzích na vyřazení rozhodce na určený - administrativní orgán ICSID či vytvoření zvláštního stálého tribunálu v jeho soustavě, který by řešil jen dané otázky vyřazení rozhodce. Vždy však narazíme na problematiku koho do daných orgánů dosadit. Je možné, že by se elitní mezinárodní rozhodci jen přesunuli z tribunálů do těchto nově potenciálně ustavených orgánů. Konečný výsledek by tak mohl být stejný jako je současný stav.

Kombinace vysokého prahu pro vyřazení s faktickou uzavřeností komunity mezinárodních rozhodců tak představuje reformní výzvu ve vztahu k nezávislosti a nestrannosti rozhodců a tím celé spravedlnosti a práva na řádný proces v rámci investiční arbitráže.

3 Mezinárodní obchodní arbitráž

Mezinárodní obchodní arbitráž je předchůdcem arbitráže investiční, která staví na jejích základech, avšak s podstatnými odchylkami vztahujícími se zvláště k transparentnosti jednání-li se o řízení u ICSID, neboť veřejnost je nepřímo zainteresována na výsledku sporu prostřednictvím svého státu. Stejně tak proces vyřazení rozhodce a kvality na něj kladené je částečně odlišný, v následujícím textu budou blíže rozebrány jednak kvality požadované po rozhodci v mezinárodní obchodní arbitráži a dále proces jeho vyřazení z projednávání věci. Kvalita rozhodců vybraných pro tribunál a jeho sestavení má závažné důsledky pro celou následující arbitráž, jedná se o klíčový a často i o nejdůležitější úsek samotného řízení.⁹⁸ Je to právě možnost výběru svého rozhodce pro daný specifický případ, co je podstatným znakem mezinárodní obchodní arbitráže.⁹⁹ Jmenování rozhodce je kritická část samotného řízení.¹⁰⁰ Je-li návrh na jeho vyloučení úspěšný či vzdá-li se sám rozhodce své funkce je jmenován na jeho místo nový.

3.1 Požadavky na výkon rozhodce

Rozhodci jsou soukromí soudci.¹⁰¹ Strany mají plnou volnost v definování požadavků pro výkon rozhodce pro daný konkrétní spor.¹⁰² Při výběru rozhodce pro daný konkrétní spor strany často berou v potaz předmět sporu (stavební projekt, finanční transakce, fúze či akvizice) a v závislosti na to volí konkrétního rozhodce, který má zkušenosti a znalosti z dané oblasti. Strany někdy též volí za složení

---

⁹⁸ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, str. 116; NEWMAN, Lawrence W a Richard D HILL. *The leading arbitrators' guide to international arbitration*. 2nd ed. Huntington, NY, USA: Juris Publishing, c2008, xxx, str. 31

⁹⁹ *Ibid.*, str. 117

¹⁰⁰ *Ibid.*, str. 122

¹⁰¹ Fouchard, Gaillard, *Goldman On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 576, para. 1048

¹⁰² Fouchard, Gaillard, *Goldman On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 576, para. 1051

tříčlenného tribunálu jednoho právníka a zbývající dva členové mohou být odborníci na danou oblast.¹⁰³ Stejně požadavky platí jak pro předseda tribunálu tak pro ostatní rozhodce.¹⁰⁴ Další oblastí, kterou musí strany zvažovat je jazyková vybavenost případného rozhodce a jeho časová vytíženost – zda bude pro danou arbitráž časově dostupný.¹⁰⁵ Rozhodce, který nebude mít čas na daný případ či který nebude mít potřebnou jazykovou vybavenost pro řízení, může být závažnou překážkou celého řízení. Často rozhodným kritériem též bývá pověst daného rozhodce.¹⁰⁶ Strany též mohou přistoupit ke specifikaci rozhodců v rozhodčí doložce, kde budou předem vyčteny dané požadavky a specifikace (může být nebezpečné, neboť spor může vzniknout až po značné době od uzavření smlouvy a požadavky kladené se mohou rapidně proměnit či nebude osoba specifikovaná v rozhodčí doložce vůbec existovat).¹⁰⁷

Dalším kritériem je národnost rozhodce, rozhodce by neměl mít národnost žádné ze stran sporu, měl by být neutrální (ovšem může mít národnost stejnou s právním zástupcem jedné či druhé strany).¹⁰⁸

Kvalifikačním faktorem je dále neslučitelnost funkcí, některé národní úpravy neumožňují např. národním soudcům, aby působili v roli rozhodců v mezinárodní obchodní arbitráži.¹⁰⁹

Dalším možným požadavkem na funkci rozhodce je, aby se jednalo o fyzickou osobu (nebude tak možné zvolit jako rozhodce např. účetní firmu, tedy právnickou

---

¹⁰³ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, str. 118

¹⁰⁴ Fouchard, Gaillard, Goldman *On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 462, para. 778

¹⁰⁵ *Ibid.*, str. 119; WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1633

¹⁰⁶ *Ibid.*, str. 120

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1636; Lee I., *Practice and Predicament: the Nationality of the International Arbitrator (with survey results)*, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 630

¹⁰⁹ BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 650

osobu).¹¹⁰ Ovšem možnost volby osoby právnické je na základě literatury a též soudních rozhodnutí v rámci rekursu ve věci volby rozhodce možná.¹¹¹

Strany však od rozhodců především očekávají, že budou nestranní, nezávislí a neutrální (např. ve vztahu k národnosti jednotlivých stran sporu) a to po celou dobu arbitráže, to je ostatně i podmínkou zákonnosti arbitráže.¹¹² Je to především nezávislost a nestrannost rozhodce (blíže specifikováno výše v kapitole týkající se investiční arbitráže), co je pro strany často rozhodným kritériem.¹¹³ Rozhodci nejsou zástupci stran či jejich právní zástupci.¹¹⁴

Jednotlivé rozhodčí řády světových rozhodčích institucí hovoří jasně o požadavku nestrannosti a nezávislosti rozhodce a to v případě Mezinárodní obchodní komory v Paříži, stejně tak Londýnský soud mezinárodní arbitráže či Švédská obchodní komora.

Sama nestrannost je velice subjektivní kategorií, neboť se jedná o stav rozhodcovy mysli – jeho vůle tak bude tvořena až na základě merit projednávané věci, nebude předem rozhodnutý bez znalostí faktů a okolností daného specifického případu, zatímco nezávislost je kategorií objektivní – tj. vztah rozhodce ke stranám řízení.¹¹⁵

---

¹¹⁰ BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, I, str. 650

¹¹¹ RUBINO-SAMMARTANO, M. *International arbitration law*. 2nd ed. The Hague: Kluwer Law International, 2001, str. 328; *Odvolační soud Grenoble: Dellatre es qualité et al. v. Sté Ascinter Otis* 26/4/1995

¹¹² MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, str. 120; WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1010; Fouchard, Gaillard, *Goldman On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 572, para. 1040

¹¹³ BORN, Gary. *International arbitration: law and practice*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, str. 121; NEWMAN, Lawrence W a Richard D HILL. *The leading arbitrators' guide to international arbitration*. 2nd ed. Huntington, NY, USA: Juris Publishing, c2008, xxx, str. 67; Fouchard, Gaillard, *Goldman On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 561, para. 1020

¹¹⁴ Fouchard, Gaillard, *Goldman On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 573, para. 1044

¹¹⁵ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration: [student version]*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, xlvii, str. 268

Samu nestrannost lze dovést jen z chování rozhodce či osob s ním spojených, není možné nahlédnout do skutečné rozhodcovy mysli.¹¹⁶ Dané kategorie je třeba posuzovat objektivně z pohledu stran, jen subjektivní přesvědčení strany není postačující pro skutečné vyřazení rozhodce.¹¹⁷ Jedná se tedy o dvou složkový test, nezávislost rozhodce – objektivní test (lze objektivně prokázat);¹¹⁸ nestrannost rozhodce – subjektivní test. Jelikož prokázat stav rozhodcovy mysli (tedy nestrannost) je úkol téměř nemožný, je to právě objektivní test, který bývá nejčastěji rozhodujícím.¹¹⁹ Samotnou podjatost je třeba prokázat skutečně na straně rozhodce, ne jen teoreticky.¹²⁰ Pokud si je rozhodce sám vědom, že tato kritéria splnit nemůže, měl by se sám od sebe funkce vzdát.¹²¹ Rozhodce tak chrání integritu celého arbitrážního procesu a i své osoby pro budoucí nominace, neměl by se však podvolit tlaku na své vyřazení jen z taktických důvodů, pokud tu nejsou skutečné důvody zpochybňující jeho nestrannost či nezávislost.

To jak na jednotlivé konflikty zájmů nahlížet a hodnotit je přinesla až samotná rozhodčí praxe prostřednictvím tzv. testu skutečného nebezpečí (v anglickém znění „*real danger test*“) na straně rozhodce, dle něj se nahlíží na rozhodce z pohledu třetí osoby, která je obeznámena rozhodující skutečností daného případu, dojde-li pak taková osoba k závěru, že je zde nebezpečí, že rozhodce je buď závislý či podjatý, neměl by se rozhodování ve věci účastnit.¹²² Nestrannost a nezávislost se požaduje jak u rozhodců nominovaných stranami tak u předsedy tribunálu. Jemnou modifikací výše zmíněného

---

¹¹⁶ AWG Group Ltd. v. The Argentine Republic, UNCITRAL, Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of a Arbitral Tribunal 22/10/2007, para. 30

¹¹⁷ BORN, Gary. International arbitration: cases and materials. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, str. 668; Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, st. 567, para. 1033

¹¹⁸ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 564, para. 1028

¹¹⁹ KURKELA, Matti S., Turunen S. Due process in international commercial arbitration. Oxford University Press, 2nd ed., 2010, str. 114

¹²⁰ RUBINO-SAMMARTANO, M. International arbitration law. 2nd ed. The Hague: Kluwer Law International, 2001, str. 719

¹²¹ Ibid., str. 130

¹²² BORN, Gary. International arbitration: cases and materials. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 664; Hwang M., Lim K., Issue Conflict in ICSID Arbitrations, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 8 – issue 5, Published: December 2011, str. 6

testu je dle rozhodčí praxe tzv. test opodstatněných pochyb (v anglickém znění „*reasonable doubt*“) ve vztahu k rozhodcově nestrannosti a nezávislosti, kdy na situaci rozhodce nahlížíme z pozice uvážlivého člověka dle vždy konkrétní situace.¹²³ Test skutečného nebezpečí je přísnějším neboť požaduje ono „nebezpečí“ pro otázku nezávislosti a nestrannosti, zatímco u opodstatněných obav, postačí nižší práh – opodstatněná obava, která je nižším prahem pro vyřazení. Oba dva testy jsou však znatelně nižší než je test stanovený Čl. 57 Washingtonské úmluvy požadující zjevný nedostatek nezávislosti a nestrannosti na straně rozhodce.

Potenciální konflikt zájmů má odhalit tzv. zveřejnění ze strany rozhodce, ve kterém specifikuje případné vztahy ke stranám sporu, jejich právním zástupcům či předmětu sporu. Povinnost zveřejnění je dnes standardním a všeobecně akceptovaným požadavkem institucionalizované mezinárodní obchodní arbitráže, jehož účelem je informovat strany a tak jim případně umožnit vyřazení rozhodce, jeví-li se být závislý či podjatý.¹²⁴ Je povinností rozhodce zveřejnit okolnosti způsobilé vzbudit ospravedlnitelné pochyby (anglický termín pro standard „*justifiable doubts*“) ve vztahu k nestrannosti či nezávislosti a to jak na počátku řízení tak kdykoliv v jeho průběhu – trvající obligace.¹²⁵ Nedostatky v předloženém zveřejnění týkající se opožděného uvedení podstatných faktů či neúmyslně nezahrnuté závažné informace častokrát vedou k úspěšným návrhům na vyřazení daného rozhodce.¹²⁶ Vždy by však mělo být pravidlem, že je lépe zveřejnit více než méně.¹²⁷ Všeobecně však platí, že není třeba zveřejňovat informace všeobecně známé či nevzbuzující opodstatněné obavy ve vztahu k rozhodcově nezávislosti a nestrannosti (specifikace toho co je všeobecně známé či nevzbuzující obavy bude vždy provedena až v konkrétním případě).¹²⁸ Důkladné

---

¹²³ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 571, para. 1038

¹²⁴ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 579, para. 1058 a 1059

¹²⁵ Ibid., str. 131; UCITRAL Model Law Čl. 12 (1)

¹²⁶ NEWMAN, Lawrence W a Richard D HILL. The leading arbitrators' guide to international arbitration. 2nd ed. Huntington, NY, USA: Juris Publishing, c2008, xxx, str. 33

¹²⁷ Ibid., str. 69

¹²⁸ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 581, para. 1061

prověření rozhodce před počátkem řízení je esenciální. Objeví-li se konflikt zájmů až po vynesení rozhodčího nálezu, je zde vysoká pravděpodobnost, že bude zrušen v rámci rekursu k národnímu soudu dle místa arbitráže.¹²⁹

Podstatné je, že požadavky na rozhodce povětšinou určují strany sporu, např. většina asijsko-pacifických rozhodčích řádů nestanoví žádnou zvláštní kvalifikaci pro rozhodce.¹³⁰

3.2 Vyřazení rozhodce

Strany mohou podat návrh na vyřazení konkrétního rozhodce, objevují se i návrhy, které směřují na vyřazení všech členů tribunálu.¹³¹ Motivem strany je vyřadit z tribunálu rozhodce, který není nestranný či nezávislý.¹³² Strana může požadovat vyřazení rozhodce na počátku řízení či kdykoliv v jeho průběhu, nejčastějším důvodem bude střet zájmů, ale může se jednat i nevhodné vedení řízení.¹³³ Koná-li se řízení dle rozhodčí doložky u konkrétní instituce (např. Mezinárodní obchodní komora v Paříži, Německý institut pro rozhodčí řízení) – tzv. institucionální arbitráž, pak nalezneme jednotlivá pravidla pro vyřazení rozhodce v jejich rozhodčích rádech.¹³⁴ Je dokonce i možné, že proces vyřazení rozhodce bude specifikován v rozhodčí doložce.¹³⁵ Strana navrhuje vyřazení rozhodce zasílá dané písemné podání rozhodci, jehož vyřazení navrhuje, ostatním členům tribunálu a případně dané rozhodčí instituci, návrh musí být

---

¹²⁹ Marshall J.J., Comeau M.E., Sparkes A.R., Six Degrees of Separation: Arbitrator Independence in International Arbitration, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 18

¹³⁰ GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. *International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, str. 258

¹³¹ WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1236

¹³² Fouchard, Gaillard, Goldman *On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 502, para. 871

¹³³ *Ibid.*, str. 140

¹³⁴ *Ibid.*, str. 141

¹³⁵ KURKELA, Matti S., Turunen S. *Due process in international commercial arbitration*. Oxford University Press, 2nd ed., 2010, str. 110

odůvodněn, protistrana má právo se k návrhu na vyřazení vyjádřit.¹³⁶ Stejné právo má i rozhodce, jehož vyřazení je navrhováno.¹³⁷

Důraz je často kladen především na včasnost vznesení návrhu na vyřazení. Je možné, že nastane i absurdní situace, kdy plně odůvodněný návrh na vyřazení, který by byl s vysokou pravděpodobností úspěšný, je podán opožděně a nemůže mu tak být vyhověno, řízení pokračuje dále, s tím, že je možné se následně domáhat zrušení rozhodčího nálezu soudem pro podjatost rozhodce.¹³⁸ Strany často volí návrh na vyřazení rozhodce jen jako obstrukční taktiku s cílem oddálit vynesení rozhodčího nálezu a jeho následnou případnou vykonatelnost vůči nim, na takový postup je třeba nahlížet negativně z důvodu nákladů řízení a jeho celkové rychlosti.¹³⁹ Stejně tak návrhy na vyloučení, které jsou podávány až po vydání rozhodčího nálezu, mají jen mizivou šanci na úspěch, neboť strana si vybírá důvody vyloučení jen jako zástupné s cílem zrušení rozhodčího nálezu u národního soudu, kde byl vydán.¹⁴⁰ Věděla-li strana o důvodech vyloučení a neuplatnila jej včas, ale až později v rámci návrhu na zrušení rozhodčího nálezu národním soudem, pak se má za to, že se návrhu na vyřazení rozhodce vzdala, není možné zůstat nečinný a vyčkat až vynesení rozhodčího nálezu.¹⁴¹ Doba, kdy je návrh na vyřazení rozhodce podán, podle statistik odpovídá předpokládané

---

¹³⁶ BORN, Gary. *International arbitration: law and practice*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, str. 139

¹³⁷ Fouchard, Gaillard, Goldman *On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 548, para. 990

¹³⁸ GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. *International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, str. 279

¹³⁹ Dvouleté zdržení procesu v důsledku návrhu na vyřazení a série opravných prostředků v rámci soudní soustavy dle místa konání arbitráže v řízení *The Republic of Poland v. Eureko*, (4th Chamber of the Court of First Instance of Brussels, 22 December 2006), Affirmed Brussels Court of Appeal of 29 October 2007, R.G. 2007/AR/70; Marshall J.J., Comeau M.E., Sparkes A.R., *Six Degrees of Separation: Arbitrator Independence in International Arbitration*, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 13

¹⁴⁰ *Ibid.*, str. 144

¹⁴¹ BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 705

úspěšnosti návrhu. Návrhy podané před potvrzením rozhodce jsou několikanásobně úspěšnější než návrhy podané až v průběhu samotné arbitráže.¹⁴²

Důvodem vyloučení též může být způsob, jakým rozhodce vede řízení, především pokud jeho vinou např. vznikají průtahy.¹⁴³ Dalším důvodem může být nedodržování rozhodčích pravidel dané instituce či nepřítomnost rozhodce na jednání samotném.¹⁴⁴ Výše zmíněné situace je třeba vždy prokazovat objektivně, jen subjektivní přesvědčení strany o neřádném vedení arbitráže nestačí k úspěšnému vyřazení rozhodce.¹⁴⁵

Vyskytnou-li se takovéto nedostatky na straně rozhodce v případě institucionalizované arbitráže, může daná instituce pro budoucí případy odmítnout jmenovat či potvrdit rozhodce pro konkrétní případ.¹⁴⁶

Dovolává-li se strana sporu podjatosti daného rozhodce, musí prokázat konkrétní skutečnosti osvědčující nestandardní motivy.¹⁴⁷ Jako nejčastější důvody osvědčující podjatost rozhodce se v mezinárodní rozhodčí praxi objevují následující: finanční zájmy ve sporu, rozhodce ve vlastním sporu, předchozí účast ve sporu, rodinný či osobní vztah se stranou sporu, obchodní spolupráce se stranou sporu, předchozí právní zastupování strany sporu, kontaktování rozhodce jednou ze stran sporu bez uvědomění druhé strany sporu a opakovaná volba rozhodce jednou ze stran sporu.¹⁴⁸

---

¹⁴² BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 709

¹⁴³ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, str. 145; Fouchard, Gaillard, Goldman *On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 569, para. 1035

¹⁴⁴ GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. *International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, str. 297

¹⁴⁵ *Ibid.*, str. 298

¹⁴⁶ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, str. 145

¹⁴⁷ BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 700

¹⁴⁸ BORN, Gary. *International arbitration: law and practice*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, str. 135

Rozhodčí praxe nám dále blíže specifikovala požadavky na rozhodce – nezávislost a nestrannost ve svých rozhodnutích. V řízení vedeném u Stálého rozhodčího soudu v Haagu dle pravidel UNCITRAL bylo navrženo vyloučení rozhodce z důvodu, že vystupuje v různých arbitrážích se stejným předmětem řízení jednou jako rozhodce a podruhé jako právní zástupce strany, přičemž toto dvojí postavení má vliv na jeho nezávislost a nestrannost.¹⁴⁹ Návrhu nebylo vyhověno, ale rozhodnutí bylo napadeno rekuresem ke Krajskému soudu v Haagu, který shledal tyto dvě role rozhodce – právní zástupce neslučitelnými ze své samotné podstaty. Rozhodce, který by vystupoval v obdobných řízeních jednou jako rozhodce podruhé jako právní zástupce, není nestranný.¹⁵⁰

Dále jako příklady nedostatku nestrannosti lze demonstrovat nepřátelský postoj vůči straně v průběhu řízení či vyjádření k národnosti strany, že jsou „lháři“.¹⁵¹ Obdobně též pokud je mezi rozhodcem a stranou určitý obchodní vztah, který nebyl zveřejněn, je možno hovořit o strannosti (velmi přísné vyřazení rozhodce – odráží přísnější posuzování nezveřejnění ze strany severoamerických soudů v případě rekursu – zde Nejvyšší soud Spojených států amerických).¹⁵²

Jako důvod vyřazení z důvodu nedostatku nezávislosti bylo shledáno i nezveřejnění určité informace ve Zveřejnění, nejprve rozhodčí instituce tomuto návrhu nevyhověla, ale v rámci rekursu k Pařížskému odvolacímu soudu bylo návrhu vyhověno.¹⁵³ Dále pak byl shledán nedostatek nezávislosti u rozhodce, který byl následně po vynesení rozhodčího nálezu ihned zaměstnán jednou ze stran sporu, též u rozhodce, který během arbitráže poskytoval jedné ze stran za odměnu porady

---

¹⁴⁹ Krajský soud v Haagu Telekom Malaysia Berhad v. Republic of Ghana (“TMB/Ghana”), District Court of The Hague, 18 October 2004, Challenge No. 13/2004, Petition No. HA/RK/2004/667; and Challenge No. 17/2004, Petition No. HA/RK/2004/778, 5/10/2004

¹⁵⁰ Ibid., str. 6

¹⁵¹ GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, str. 276

¹⁵² Nejvyšší soud Spojených států amerických Commonwealth Coatings Corp. v. Continental Cas. Co., 393 U.S. 145 (1968)

¹⁵³ Odvolací soud Paříž, 07/22164, 12/2/2009

a technickou poradou, a finálně též u rozhodce, který poskytoval během arbitráže konzultantské služby jedné z dceřiných společností strany sporu.¹⁵⁴

Naopak nebylo vyhověno návrhu, kde údajná závislost měla být dovozována z členství ve stejné profesní komoře.¹⁵⁵ Stejně tak jako nedostatečné k ovlivnění nezávislosti a nestrannosti je nahlíženo na přátelský vztah mezi rozhodcem a partnerem advokátní kanceláře zastupující stranu sporu.¹⁵⁶

Můžeme-li tedy shrnout příkladný výčet úspěšných návrhů na vyřazení z důvodu závislosti, je třeba, aby zde byl objektivní vztah mezi rozhodcem a jednou ze stran, který je určité závažnosti, rozsahu a intenzity, nesmí jít čistě jen o vztah formální.

Jde-li o otázku nestrannosti jako přípustné je přijímáno rozhodování arbitráží s obdobným předmětem sporu.¹⁵⁷ Stejně tak zastávaný právní názor na určitou problematiku sám o sobě nevylučuje nestranné rozhodování, pokud není silně důrazný či plánovitě nepřátelský.¹⁵⁸ Též způsob, jakým rozhodce vede řízení, neovlivňuje jeho nestrannost, pokud není vyloženě nepřátelský či neodhaluje jeho předsudky vůči argumentům strany sporu.¹⁵⁹ Procesní pochybení na straně rozhodce, která by zavedla k nedostatku jeho nestrannosti, by musela být závažné povahy či se opakovat, a ve svém důsledku tak vést k očividnému porušení jeho povinností.¹⁶⁰

Tedy můžeme-li opětovně shrnout, k úspěšnému vyřazení rozhodce pro nedostatek nestrannosti potřebujeme zvláště přesvědčivé důkazy, které prokáží rozhodcovu zaujetí proti dané straně, které je očividné a je vedeno snahou upřednostnit protistranu.

---

¹⁵⁴ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 565, para. 1030

¹⁵⁵ Ibid., str. 566, para. 1031

¹⁵⁶ Ibid., str. 287

¹⁵⁷ Fouchard, Gaillard, Goldman On International Commercial Arbitration. The Hague: Kluwer Law International, 1999, str. 567, para. 1034

¹⁵⁸ Ibid., str. 569, para. 1035

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid.

Analýza rozhodovací praxe mezinárodní obchodní arbitráže je však značně ztížena tím, že jednak některé rozhodčí instituce rozhodnutí o návrzích na vyloučení rozhodců vůbec neodůvodňují, dále pak tím, že tato rozhodnutí jsou neveřejná. Nejčastěji se tak k nim dostáváme v rámci rekursu k národnímu soudu (či odvozeně přes citace v literatuře), kdy se strana brání proti rozhodnutí o vyřazení rozhodce, které není v její prospěch. Je zde vidět velký rozdíl oproti arbitráži investiční, kde jsou rozhodnutí plně odůvodněná a přístupná veřejnosti.

O vyřazení rozhodce rozhoduje v případě institucionalizované arbitráže sama rozhodčí instituce, je však možné, že v případě *ad hoc* arbitráže bude rozhodnutí o vyřazení na soudu v místě konání arbitráže.¹⁶¹ Ten může být povolán i k rozhodnutí, podá-li strana, která se neúspěšně pokusila vyřadit rozhodce prostřednictvím postupu u dané rozhodčí instituce, návrh přezkum daného rozhodnutí soudem. Je zde totiž nebezpečí, že rozhodčí nález vyneseny podjatým rozhodcem, by nemusel být vykonatelný a mohl by být později zrušen soudem. Jsou-li zde tedy podstatné pochybnosti o podjatosti rozhodce, je zajisté vhodnou alternativou postoupit recurs k soudu pro rozhodnutí o daném vyřazení, než podstoupit celý arbitrážní proces až k vnesení rozhodčího nálezu, jež bude dodatečně zrušen soudem pro účast podjatého rozhodce na rozhodování.

Zajímavostí je, že relativně velký počet rozhodčích řádů neobsahuje požadavek na odůvodnění rozhodnutí týkající se vyřazení rozhodce, cílem je nejen rychlost samotného procesu arbitráže, ale také též nezavdání důvodu neúspěšné straně k budoucímu sporu či budoucímu návrhu na vyřazení rozhodce.¹⁶²

Je-li rozhodce vyřazen, je na jeho místo určen, postupem jaký byl jmenován a potvrzen vyřazený rozhodce, rozhodce nový.¹⁶³ Bližší úprava postupu týkající se opakování částí předchozího řízení předcházejícímu vyřazení rozhodce je po většinou

---

¹⁶¹ RUBINO-SAMMARTANO, M. International arbitration law. 2nd ed. The Hague: Kluwer Law International, 2001, str. 389

¹⁶² BORN, Gary B. International commercial arbitration: [commentary and materials]. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols., str. 1559

¹⁶³ Ibid., str. 1561

ponechána na úpravě dané rozhodčí instituce a jejího rozhodčího řádu, tribunálu samotnému či dohodě stran sporu.¹⁶⁴

3.3 Vyřazení rozhodce dle UNCITRAL Model Law

UNCITRAL Model Law slouží jako vzor značnému množství národních úprav rozhodčího řízení, proto jej vybíráme jako modelový příklad pro ilustrování problematiky vyřazení rozhodce v mezinárodním kontextu obchodní arbitráže v důsledku jeho celosvětové rozšířenosti. Vyřazení rozhodce spolu s povinností zveřejnění upravuje UNCITRAL Model Law ve Čl. 12. Opět je rozhodce povinen zveřejnit veškeré informace zavádějící k *ospravedlnitelným pochybám* ve vztahu k jeho nestrannosti a nezávislosti, tato povinnost trvá po celý průběh řízení. Rozhodce může být vyřazen, pokud jsou zde okolnosti zavádějící ospravedlnitelné pochyby vztahující se k jeho nestrannosti a nezávislosti, či pokud nemá nezbytnou kvalifikaci, která byla dohodnuta stranami (např. specifická profese či požadované zkušenosti).¹⁶⁵ Skutečné nebezpečí podjatosti na straně rozhodce musí prokázat strana dožadující se jeho vyřazení.¹⁶⁶ Strana může vyřadit svého rozhodce pouze pro důvody, o kterých se dozvěděla až po jeho nominaci.

UNCITRAL Model Law je založeno na tzv. testu ospravedlnitelných pochybností (anglický originál „*justifiable doubts*“) ve vztahu k nestrannosti a nezávislosti rozhodce, jehož cílem je zjistit zda je zde možnost či nebezpečí, že daný rozhodce bude podjatý.¹⁶⁷ Strana navrhuující vyřazení musí být schopna prokázat, že je zde dostatek pochybností či podezření ve vztahu k podjatosti rozhodce, které ospravedlní jeho vyřazení, není nutné

---

¹⁶⁴ BORN, Gary B. International commercial arbitration: [commentary and materials]. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols., str. 1584-1585

¹⁶⁵ WEIGAND, Frank-Bernd. Practitioner's handbook on international commercial arbitration. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1012

¹⁶⁶ KURKELA, Matti S., Turunen S. Due process in international commercial arbitration. Oxford University Press, 2nd ed., 2010, str. 111

¹⁶⁷ BORN, Gary B. International commercial arbitration: [commentary and materials]. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols., str. 1475

prokázat skutečný nedostatek nestrannosti či nezávislosti.¹⁶⁸ Otázkou zůstává, kdy je zde však daný dostatek okolností, sám test je založen jak na subjektivním měřítku (nezávislost) tak na objektivním (nestrannost), v každém jednotlivém případě tak bude třeba zvažovat jednotlivé aspekty a specifika případu, abychom našli správný práh ospravedlňující vyřazení rozhodce.

Samotný proces vyřazení je nechán na vůli stran dle Čl. 13 UNCITRAL Model Law. Není-li zde takové dohody, strana navrhuující vyřazení rozhodce je povinna do 15 dnů od ustavení tribunálu či od doby kdy se dozvěděla informace vedoucí k návrhu na vyřazení, podat odůvodněný písemný návrh na vyřazení rozhodce tribunálu, ve kterém zdůvodní ospravedlnitelné pochyby vztahující se k jeho nestrannosti či nezávislosti, popř. nedostatek stranami dohodnuté kvalifikace.¹⁶⁹ Následně může namítaný rozhodce rezignovat na svou funkci nebo druhá strana souhlasí s návrhem na vyřazení, pokud ani jeden z načrtnutých scénářů se neuskuteční, je to pak rozhodčí tribunál (pozor a to včetně rozhodce, jehož vyřazení je navrhováno), kdo rozhodne o vyřazení. Není-li proces dohodnutý stranami ani rozhodnutí tribunálu vyhovující vůči návrhu na vyřazení, může se strana stále ještě do 30 dni od obdržení zamítnutí jejího návrhu obrátit na soud, aby rozhodl o návrhu na vyřazení. Proti takovému rozhodnutí pak není přípustný opravný prostředek.

Samotný proces vyřazení je povětšinou zahájen, až pokud jedna ze stran nechce přijmout návrh na vyřazení, mnohem častějším postupem je, že rozhodce sám rezignuje či se strany dohodnou na jeho vyřazení.¹⁷⁰

Dle Čl. 14 UNCITRAL Model Law není-li rozhodce fakticky (nemoc, změna profese) či právně (ve vztahu k právu místa rozhodčího řízení) schopný vykonávat svou funkci či jsou zde důvody, pro které ve věci nepostupuje bez zbytečných průtahů, pak jeho funkce zaniká jeho odstoupením nebo pokud se strany dohodnou na jejím

---

¹⁶⁸ BORN, Gary B. *International commercial arbitration: [commentary and materials]*. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols., str. 1475; Marshall J.J., Comeau M.E., Sparkes A.R., *Six Degrees of Separation: Arbitrator Independence in International Arbitration*, *Transnational-dispute-management.com*, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 8

¹⁶⁹ WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1013

¹⁷⁰ *Ibid.*

ukončení. Není-li možné dospět k žádnému z načrtnutých řešení, může se kterákoliv strana obrátit na soud, aby rozhodl o ukončení funkce, proti takovému rozhodnutí není přípustný opravný prostředek. K automatickému zániku funkce též vede smrt rozhodce.¹⁷¹

Po zániku funkce rozhodce pro některý z důvodů uvedených výše bude jmenován náhradní rozhodce podle postupu, kterým byl ustanoven do funkce původní rozhodce.¹⁷²

Pokud rozhodce byl podjatý či závislý na jedné ze stran a nebyl vyřazen, rozhodčí nález může být zrušen či nebude uznán dle Čl. 34(2)(a)(iv) a 36(1)(a)(iv) UNCITRAL Model Law.¹⁷³

3.4 Shrnutí rozdílů

Mezinárodní obchodní arbitráž je částečně odlišná od arbitráže investiční, to se promítá i do kvalit kladených na rozhodce a proces jejich vyřazení. V rámci mezinárodní obchodní arbitráže mají strany větší volnost ve formulaci požadavků na výkon funkce rozhodce a na modifikaci procesu jeho vyloučení. Stejně tak samotný test podjatosti rozhodce ať už se jedná o test skutečného nebezpečí (*real danger test*) či opodstatněných pochyb (*justifiable doubts*) je nastaven s nižším prahem na prokazování než v případě investiční arbitráže dle Washingtonské úmluvy, kde je standardem zřejmý nedostatek nezávislosti či nestrannosti. Dosáhnout tedy vyřazení rozhodce je v rámci mezinárodní obchodní arbitráže (ať už dle UNCITRAL Model Law či dle rozhodčího řádu institucionalizované mezinárodní rozhodčí instituce) v porovnání s investiční méně náročnou procedurou.

Tato největší diference mezi oběma systémy ve vztahu k procesu vyřazení rozhodce má svůj základ v transparentnosti investiční arbitráže, jsou to totiž peníze daňových poplatníků, co je zde nakonec v sázce, oni ponosou náklady případného rozhodčího nálezu v neprospěch státu. Proto i proces vyřazení je značně náročný a je tak

---

¹⁷¹ WEIGAND, Frank-Bernd. Practitioner's handbook on international commercial arbitration. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, str. 1013

¹⁷² UNCITRAL Model Law, Čl. 15

¹⁷³ BORN, Gary B. International commercial arbitration: [commentary and materials]. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols., str. 1466

fakticky posilněno právo každé ze strany sporu nominovat svého rozhodce. Stejně tak rozhodnutí, týkající se procesu vyřazení rozhodce jsou v rámci investiční arbitráže u ICSID veřejně dostupná a vždy plně odůvodněná.

Strana požadující vyřazení rozhodce v rámci investiční arbitráže tak stojí před mnohem větší výzvou z hlediska nároků na její argumentaci a unesení důkazního břemene než strana v mezinárodní obchodní arbitráži.

4 Komparace s vyloučením rozhodce v rámci českého rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je v současné době v České republice RŘ. V RŘ nalezneme jak jednotlivé požadavky na osobu rozhodce tak též možné postupy jak se jmenovaný rozhodce odvolává, oboje v Části druhé pod rubrikou Rozhodci, konkrétně v §§ 4 – 13. Pro případ, že by v RŘ nebyla určitá specifická otázka týkající se případného vyloučení rozhodce explicitně stanovena, stanoví RŘ ve svém § 30 přiměřené užití zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „**OSŘ**“) pro rozhodnutí dané otázky.¹⁷⁴ V rozhodčím řízení platí dle § 18 RŘ zásada, že strany mají rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv. Jedná se o odraz ústavní zásady čl. 96 Ústavy České republiky 1/1993 Sb. (dále jen „**Ústava**“).¹⁷⁵

Je obvyklé, že jednotlivé rozhodčí soudy ve svých tzv. rozhodčích řádech stanoví požadavky na kvalifikaci rozhodců a na proces jejich vyloučení, takovým příkladem v České republice je Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „**Řád**“ a „**Rozhodčí soud**“).

4.1 Požadavky na výkon funkce rozhodce

Stranou jmenovaný rozhodce musí splňovat požadavky stanové RŘ. Ten uvádí ve svém § 4 výčet jak absolutních podmínek pro výkon daná funkce (občan České republiky, zletilost, způsobilost k právním úkonům) tak dále v § 8 podmínku relativní tj. nepodjatost (vnitřní psychický stav rozhodce k věci). V případě, že je rozhodce jmenován soudem v rámci postupu dle § 10 RŘ, hovoří RŘ o nezávislosti a nestrannosti rozhodce, jež se pojí s § 1 RŘ, který míří na předmět své regulace – rozhodování sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci. Jako důvody takové podjatosti můžeme vymezit vztah k účastníkům, jejich zástupcům či projednávané věci.¹⁷⁶ Vždy je nutné pečlivě

---

¹⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 4476/2011

¹⁷⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, str. 402

¹⁷⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, str. 202

hodnotit vše v kontextu konkrétních okolností a konkrétního případu.¹⁷⁷ Nestačí tedy např. pouze obecná znalost jednoho z účastníků bez čehokoliv dalšího či vyjádření právního názoru na obdobnou věc v jiném sporu.¹⁷⁸ Naopak např. postačí, že jmenovaný rozhodce působí ve stejné advokátní kanceláři jako právní zástupce strany sporu.¹⁷⁹ Nezávislost, nestrannost a nepodjatost tedy nejsou definovány samotným RŘ, ale jsou hodnoceny vždy až v konkrétním případě.¹⁸⁰ Samotné přijetí funkce rozhodce musí být dle § 5 odst. 2 RŘ písemné.

Nezávislost má vyloučit objektivní vztahy rozhodce (ekonomické – finanční či majetková zainteresovanost, mimoekonomické), které by mohly narušovat jeho neutralitu, např. pokud rozhodce rozhoduje pravidelně velké množství sporů pro konkrétní právnickou osobu.¹⁸¹ Nestrannost je subjektivní vztah rozhodce k věci – zaujatost bránící objektivnímu rozhodnutí ve věci.¹⁸²

Praxe Rozhodčího soudu zavedla v roce 2003 navíc po vzoru mezinárodních rozhodčích center povinnost pro rozhodce před potvrzením jmenování do funkce vypracovat tzv. prohlášení nezávislosti, kde uvede veškeré okolnosti mající vztah k jeho nestrannosti (především vnitřní vztah rozhodce ke stranám a předmětu sporu), která by tak mohla být v konkrétním sporu ohrožena.¹⁸³ Tento postup tuzemské rozhodčí praxe je možné vítat jako pozitivní posun ve věci nezávislosti a nestrannosti rozhodců, neboť

---

¹⁷⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, str. 202

¹⁷⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 4476/2011; Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 147/01

¹⁷⁹ Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 53/95

¹⁸⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, str. 220

¹⁸¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice ze dne 29.3.2012, sp. zn. 18 Co 118/2012

¹⁸² RABAN, Přemysl. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. 1. vyd. Praha: Beck, 2004, str. 112-113

¹⁸³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, str. 415

strany jsou předem informovány o potenciálním konfliktu zájmů rozhodce v daném případě.

Jmenuje-li rozhodce za splnění podmínek § 9 RŘ soud dle § 10 RŘ, přihlíží k předpokladům pro jeho nezávislé a nestranné rozhodování.

Na výkon funkce rozhodce jsou tedy stanoveny mírnější požadavky než na výkon funkce soudce, strany musí pečlivě vážit svou volbu, neboť odpovídají za volbu nekvalifikovaného rozhodce.¹⁸⁴ Rozhodce také na rozdíl od soudce není podroben kárné odpovědnosti.

4.2 Vyloučení rozhodce

Postup vedoucí k vyloučení rozhodce upravuje RŘ ve své Části druhé pod rubrikou Určení, jmenování a vyloučení rozhodců, konkrétně v §§ 7 – 13. Samotné legislativní provedení není právnicky nejčistší, neboť ustanovení, která na sebe mají logicky navazovat či dokonce být v jednom paragrafu, jsou roztroušena v §§ 8, 11 a 12. Zákodárce zde totiž dal přednost chronologickému řazení před logickým. Důvody pro něj tu mohou být již před počátkem řízení, mohou se objevit dodatečně až během projednávání věci samé či mohou existovat sice před začátkem projednávání, ale najevo vyjdou až v něm.¹⁸⁵ Právo podílet se na složení rozhodčí fóra a rozhodnout o něm patří k základním principům rozhodčího řízení.¹⁸⁶

Samotný rozhodce je vyloučen z projednávání a rozhodování ve věci v případě pochybností o jeho nepodjatosti (zahrnující v sebe jak nestrannost, tak nezávislost čteme-li ustanovení v kontextu celého RŘ, především §§ 1, 5 a 10) dle § 8 odst. 1 RŘ. Strana navrhuje vyloučení musí předložit důkazy ospravedlňující vyloučení, jinak nemůže být její návrh úspěšný.¹⁸⁷ Je povinností rozhodce jak jmenovaného tak

---

¹⁸⁴ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2005, str. 48

¹⁸⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, str. 219

¹⁸⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, str. 439

¹⁸⁷ Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 176/02; Nález Ústavního soudu ze dne 3.6.2010, sp. zn. III. ÚS 1208/2010

potenciálně určeného k jmenování bezodkladně oznámit stranám všechny okolnosti, které mohou vzbudit oprávněně pochybnosti o jeho nepodjatosti, která by jej vyloučila z funkce rozhodce dle § 8 odst. 2 RŘ. Je to totiž sám rozhodce, kdo je v pozici, ve které může nejlépe posoudit své vztahy k dané věci a předejít tak prodlužování rozhodčího řízení procesem jeho vyloučení. Podjatost rozhodce musí prokazovat strana, která se jí dovolává, na ní leží důkazní břemeno. Opět je tedy aktivita svěřena na stranu, která se dovolává vyloučení rozhodce jmenovaného protistranou.

Konkrétní zpřesnění co podřazovat pod pojmy nestrannost a nezávislost a kde je onen práh ospravedlňující vyřazení však přinesla až judikatorní praxe, i když značně limitovaně neboť většina nálezů není zveřejňována. Za situaci, která vznáší pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti rozhodce tak bylo shledáno, pokud rozhodce působí ve stejné advokátní kanceláři jako právní zástupce strany sporu.¹⁸⁸ Naopak jako nepostačující k vyloučení - neovlivňující nestrannost bylo shledáno, že rozhodce vyjádřil svůj právní názor na obdobnou věc při rozhodování jiného sporu, kde byli stejní účastníci, a předmět sporu byl v základu stejný.¹⁸⁹ Nestrannost dále neovlivňuje, že rozhodce a právní zástupce strany jsou zapsáni na stejném seznamu rozhodců u specifické rozhodčí instituce.¹⁹⁰

Máme tak judikatorně vymezeny jen dvě situace, které neovlivňují nestrannost a jednu situaci, kde byl překročen práh akceptovatelnosti a rozhodce byl shledán podjatým. Je tedy možné shrnout, že otázka nestrannosti a nezávislosti a určení jejich hranic je značně omezeně vyřešena národní rozhodovací praxí v porovnání s mezinárodní investiční ale i obchodní arbitráží.

Vyjdou-li najevo okolnosti zpochybňující nepodjatost rozhodce dodatečně, je již určený či jmenovaný rozhodce vyloučen z projednávání věci dle § 11 RŘ. Může se jednat o situace, kdy se rozhodce stal podjatým či pozbyl některou z vlastností dle § 4

---

¹⁸⁸ Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 53/95

¹⁸⁹ Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 147/01, 148/01 a 122/02

¹⁹⁰ Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci ze dne 30.5.2001, č. j. 22 Cm 18/2001-90, (potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.10.2001)

RŘ. Takový rozhodce je povinen dle § 12 odst. 1 RŘ se své funkce vzdát a strana, která jej nominovala má právo jmenovat svého nového rozhodce. Pro případ, že by k takovému kroku nepřistoupil, je dále na stranách sporu, aby se dohodly na postupu při jeho vyloučení (prakticky aplikovatelné pouze pro případ že strana se chce sama zbavit rozhodce, jehož jmenovala, ale ten k tomu kroku přistoupit odmítá). Jelikož taková dohoda nemusí být v případném sporu lehce dosažitelná, stanoví RŘ v § 12 odst. 2 jako další ochranu strany sporu před případným rozhodováním podjatým rozhodcem možnost podat návrh soudu, aby rozhodl o vyloučení rozhodce.¹⁹¹ Jedná se o druh sporného řízení, ve kterém je uplatňována zvláštní určovací žaloba dle § 80 písm. c) OSŘ.¹⁹² RŘ tedy koncipuje tří stupňový systém vedoucí k vyloučení rozhodce. V prvním stupni je to samotný rozhodce, kdo může prohlásit svou podjatost, ve druhém stupni je přenesena iniciativa na strany sporu, které se mohou domáhat vyloučení rozhodce, a konečně ve třetím stupni je možné žádat soud, aby rozhodl o vyloučení rozhodce.¹⁹³

Je ještě možná modifikace výše popsaného tří stupňového systému vedoucího k vyloučení, a to tím, že mezi druhý a třetí stupeň vstupuje samotný rozhodčí senát, pokud je návrh na vyloučení uplatněn jen vůči jednomu ze tří rozhodců.¹⁹⁴ Tento mezistupeň není výslovně upraven RŘ, ale je praxí považováno za vhodné, aby se ostatní rozhodci k návrhu na vyloučení minimálně vyjádřili.¹⁹⁵ Konečný verdikt zbývajících rozhodců nemusí být pro strany ani rozhodce v konkrétním případě závazný, je-li ale zde signalizace, že namítaný rozhodce je závislý či stranný, jeho další účast v řízení ohrožuje jeho samotnou spravedlnost a ohrožuje budoucí vykonatelnost rozhodčího nálezu.¹⁹⁶

---

¹⁹¹ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2005, str. 57

¹⁹² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, str. 442

¹⁹³ Ibid., str. 412-413

¹⁹⁴ Ibid., str. 413

¹⁹⁵ Ibid.

¹⁹⁶ Ibid., str. 414

Pro případ, že na vydání rozhodčího nálezu se podílel rozhodce, který neměl způsobilost být rozhodcem (pozor ve smyslu § 4 RŘ – tj. absolutní, ne § 8 RŘ – tj. relativní), může kterákoliv strana sporu dle § 31 písm. a) RŘ žádat zrušení takového rozhodčího nálezu soudem.¹⁹⁷ Toto právo má dle § 33 RŘ pouze za splnění podmínky, že návrh na vyloučení uplatnila nejpozději, než začala jednat ve věci samé.¹⁹⁸ Je tedy na každé straně sporu, aby případné důvody vyloučení rozhodce uplatnila ve svém zájmu co nejpromptněji, jakmile jí budou známy. Případné opomenutí takového návrhu zakládá pozdější nemožnost žádat zrušení rozhodčího nálezu vynesenoho potenciálně vyloučeným rozhodcem soudem, tím je zde chráněna právní jistota.

Poté co je rozhodce buďto vyloučen na základě uplatněného návrhu některou ze stran sporu či se sám dobrovolně funkce vzdá, je na jeho místo jmenován nový rozhodce.¹⁹⁹

4.3 Úprava podmínek pro výkon rozhodce a jeho vyloučení v Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

Řád částečně přebírá úpravu RŘ, ve svém § 59 odkazuje na RŘ v případě otázek jím neupravených. Požadavky na výkon funkce rozhodce stanoví ve svém § 3. Odchytkou zde je od RŘ, že spory rozhodují rozhodci zapsaní na seznamu rozhodců Rozhodčího soudu. Požaduje-li strana rozhodce, který není na seznamu, je možné jej tam doplnit – *ad hoc* - pro tento spor. Rozhodce musí být nezávislý a nesmí vystupovat jako zástupce kterékoli strany. Funkci samotnou pak přijímá daný rozhodce opět písemně.

Samotný proces vyloučení rozhodce je na rozdíl od RŘ upraven v Řádu v jednom ustanovení § 24 pod rubrikou Vyloučení rozhodce pro podjatost (nedostatek jak nestrannosti, tak i nezávislosti viz. výčet důvodů dále). Každá ze stran má právo namítat podjatost rozhodce (z důvodu poměru k věci, účastníkům či jejich zástupcům, vznášející pochybnosti o jejich nepodjatosti). Námitka musí uplatněna promptně, před počátkem

---

¹⁹⁷ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19.11.2007, sp. zn. 8 Cmo 351/2007

¹⁹⁸ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 16.7.2007, sp. zn. 21 Cm 323/2001

¹⁹⁹ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2005, str. 57

prvního ústního jednání, k později uplatněným se přihlédne jen, jsou-li tu zvláštního zřetele vhodné. Strana tedy opět musí jednat ve vlastním zájmu a být aktivní od samého počátku řízení, nechce-li riskovat rozhodování potenciálně podjatého rozhodce.

Velkou změnou oproti RŘ (leč v souladu s rozhodčími řády většiny světově významných rozhodčích center) je samotný postup vyloučení rozhodce. Tato otázka je totiž svěřena zbývajícím členům rozhodčího senátu. Nedosáhnou-li dohody, či pokud námitka míří na dva rozhodce nebo celý senát, rozhodne o námitce Předsednictvo Rozhodčího soudu (dále jen „**Předsednictvo**“). Není-li ještě ustaven rozhodčí senát, ale některá strana již vznáší námitku vůči určitému rozhodci, je to opět Předsednictvo, kdo rozhoduje. Je-li námitce vyhověno, je jmenován nový rozhodce.

Řád upravuje problematiku rozhodců a procesu jejich odvolávání zdařilejším způsobem než RŘ. Do jeho textace se v plné míře promítá autonomie stran v rámci rozhodčího řízení, kdy celý proces je řešen v rámci rozhodčí instituce.

4.4 Shrnutí rozdílů

Národní - české rozhodčí řízení se v podstatných bodech neliší od mezinárodní obchodní arbitráže. Je to především způsobeno právní úpravou, která vychází z UNCITRAL Model Law. Tématu vyloučení rozhodce z rozhodčího řízení je v aktuální české právní literatuře věnována pozornost, leč je zde možné vyzorovat nedostatek konkrétní aplikace požadavků nestrannosti a nezávislosti rozhodce, z důvodu absence judikatury. Zde se odráží jednak, že rozhodčí řízení je neveřejné, nálezy mohou být publikovány jen se souhlasem stran. Dále je možným vysvětlením, že strany volí ve své rozhodčí doložce některé z renomovaných rozhodčích center. Omezený rozsah judikatury ve vztahu k rekursu k soudu ve věci vyloučení rozhodce též svědčí o tom, že rozhodnutí o vyloučení je přijato v rámci dané rozhodčí instituce a stranami akceptováno.

Defektem je poněkud nekonzistentní úprava v RŘ, kde jsou jednotlivá ustanovení týkající se vyloučení neorganicky uspořádána. Částečná lokálnost (ve smyslu geografickém) českého rozhodčího řízení způsobuje, že zde nevznikají tak složité konflikty zájmů jako jsou typické pro mezinárodní obchodní a investiční arbitráž.

Jako částečný nedostatek je třeba též nahlížet na fakt, že na rozdíl od investiční a mezinárodní arbitráže není detailněji rozpracována problematika nestrannosti a nezávislosti (vše směřováno pod sběrný pojem podjatost, který by v užším smyslu měl zahrnovat jen nedostatek nestrannosti, zde extenzivně naopak zahrnuje i závislost) z pozice praktické, je ovšem třeba říci, že inspirací může být bohatá a detailně propracována mezinárodní judikatura i praxe, která může sloužit českému rozhodčímu řízení jako následování hodný zdroj. Jedná se především o problematiku zveřejnění rozhodce a testování jeho nezávislosti a nestrannosti pomocí modelů vyprodukovaných zahraniční soudní a rozhodčí praxí, jejichž nedostatek lze vidět jak hlavní deficit vnitrostátního rozhodčího řízení ve vztahu k procesu vyloučení rozhodce.

5 Vliv soft law kodexů na proces odvolání rozhodce

Soft law kodexy přispívají k lepší organizaci procesů vyřazení rozhodců z projednávání věci tím, že stanoví demonstrativně výčtové listy potenciálních konfliktů zájmů a jejich následky, dělí konflikty zájmů do kategorií dle jejich závažnosti (tzv. zelené, oranžové a červené listy) a na jejich základě pak specifikují postup jak pro rozhodce samotného tak pro danou rozhodčí instituci. Je však třeba mít na paměti, že se jedná o soft law, jeho pomocná role má především usnadnit výklad a řešení nejčastěji se objevivších situací v rozhodčí praxi.

Nejvíce pozornosti a uznání si v oblasti mezinárodní obchodní arbitráže vydobily pro zatím IBA Guidelines. Ty v sobě zahrnují to nejlepší z mezinárodní praxe vztahující se k problematice nezávislosti a nestrannosti rozhodců s cílem stanovit použitelné standardy a k nim konkrétní případy pro jejich použitelnost.²⁰⁰ Jejich předchůdcem jsou IBA Ethics for Arbitrators in International Commercial Disputes z roku 1986 (dále jen „**IBA Ethics**“) stanovící základní předpoklady pro výkon funkce rozhodce (nestrannost a nezávislost, zveřejnění, komunikace se stranami a výkon funkce).²⁰¹

5.1 IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Commercial Arbitration

IBA Guidelines především přispívají ke specifikaci obsahu zveřejnění, s cílem dát rozhodcům pomocný návod, co je třeba zveřejnit a jaké standardy jsou aplikovatelné.²⁰² Dále mají nezastupitelnou roli v tom, že sjednocují různé standardy a přispívají tak k větší přesnosti a uniformitě při jejich aplikaci.²⁰³ Jedná se tedy o syntézu různých přístupů a praxe. I když jsou IBA Guidelines určeny primárně pro obchodní arbitráž, je

---

²⁰⁰ MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 136-137

²⁰¹ BORN, Gary. International arbitration: law and practice. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, str. 132

²⁰² IBA Guidelines, Úvod, bod 1

²⁰³ Ibid., bod 3

možná i jejich aplikace i v investiční arbitráži (viz. dále).²⁰⁴ Vztah IBA Guidelines a Rules of Ethic je výslovně řešen ve prospěch IBA Guidelines, které je ve věcech své úpravy nahrazují, jelikož Rules of Ethics upravují problematiku v širším rozsahu než IBA Guidelines, zůstává jejich část nepokrytá v IBA Guidelines nadále aplikovatelná.²⁰⁵ Strana si může vložit aplikovatelnost IBA Guidelines do příslušné rozhodčí doložky a založit tak jejich přímou aplikovatelnost.²⁰⁶

Samotné IBA Guidelines se pak dělí na dvě části – Obecné standardy pro nezávislost, nestrannost a zveřejnění a Praktické užití obecných standardů. Základním pravidlem zůstává, že rozhodce musí být a zůstat nezávislý a nestranný.²⁰⁷ V případě výskytu konfliktu zájmu u rozhodce, je jeho povinností funkci nepřijmout či se jí vzdát, jedná se zde o subjektivní test rozhodcovy nezávislosti a nestrannosti.²⁰⁸ Ten je dále doplněn objektivním testem, kdy se na případný konflikt zájmů nahlíží z pohledu třetí uvážlivé osoby (v anglickém znění IBA Guidelines *third reasonable person*), která má k dispozici potřebné skutkové okolnosti případu, dojde-li pak ona k závěru, že tu jsou ospravedlnitelné pochyby (v anglickém znění IBA *justifiable doubts*) vztahující se k nestrannosti a nezávislosti rozhodce, pak je takový rozhodce z projednávání věci vyloučen.²⁰⁹ Vyšší standard tzv. ospravedlnitelných důvodů dovozuje vyřazení rozhodce z důvodu vztahujících se k tomu, že je zde pravděpodobnost, že bude rozhodovat na základě jiných skutečností, než jsou merita věci.²¹⁰

IBA Guidelines upravují i otázku zveřejnění, které je necháno na subjektivním uvážení rozhodce.²¹¹ Povinnost pro rozhodce je pojata velice široce, neboť se zveřejňují

---

²⁰⁴ IBA Guidelines, bod 5

²⁰⁵ Ibid., bod 8

²⁰⁶ BORN, Gary. International arbitration: law and practice. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, str. 140

²⁰⁷ IBA Guidelines, Obecný standard 1

²⁰⁸ IBA Guidelines, Obecný standard 2 (a); MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 137

²⁰⁹ IBA Guidelines, Obecný standard 2 (b)

²¹⁰ MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 137

²¹¹ IBA Guidelines, Obecný standard 3; MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 137

informace, které z pohledu třetí uvážlivé osoby zavdávají k pochybnostem (k prostým pochybnostem, ne vyšší kvalifikované verzi ospravedlnitelných pochyb) o jeho nestrannosti a nezávislosti, jedná se tedy o povinnost pro rozhodce značně zatěžující, neboť je plně v jeho diskreci, aby rozhodl, co je relevantní zahrnout do zveřejnění, které tak může značně nabýt objemově.²¹² Jako obecné pravidlo se stanoví, že v případě pochyb o tom zda určitou informaci zveřejnit či ne, se přistupuje k co nejširšímu zveřejnění.²¹³ Je to ostatně rozhodce sám, kdo je povinen sám pečlivě zvážit veškeré do úvahy přicházející konflikty zájmů.²¹⁴ Je třeba však vidět i negativní stránku této praxe, kdy strany pak hledají sebemenší a nepodstatné důvody pro návrhy na vyřazení rozhodce jen z taktických důvodů, aby proces co nejvíce brzdili, najít tedy správnou rovnováhu mezi zveřejněním, které je plně relevantní ve vztahu k rozhodcově osobě, a tím které obsahuje nadbytečné informace a vybízí tak strany ke spekulativním návrhům na vyřazení je úkol značně náročný, ne-li téměř nemožný.

Pokud rozhodce nějakou informaci nezveřejní, pak není automaticky považován za vyřazeného či podjatého, to může způsobit až obsah samotné informace, ne jen její prosté nezveřejnění.²¹⁵ Jako vhodné ze strany rozhodců se jeví informovat ve svém zveřejnění o publikacích a člancích, jejichž autorem je daný rozhodce, dále poskytnout stranám kopie vynesných rozhodčích nálezů a složení jednotlivých tribunálů, v nichž byl jako rozhodce.²¹⁶

---

²¹² IBA Guidelines, Obecný standard 3; MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 137; v podobném duchu i Nejvyšší soud Spojených států amerických v *Commonwealth Coatings Corp. v. Continental Cas. Co.*, 393 U.S. 145 (1968): rozhodce musí zveřejnit veškeré záležitosti zavdávající k zdání možné podjatosti

²¹³ IBA Guidelines, Obecný standard 3 (c)

²¹⁴ IBA Guidelines, Obecný standard 7 (c)

²¹⁵ MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 138; stejný závěr platí i ve vztahu k nezveřejnění triviálních záležitostí viz. *Commonwealth Coatings Corp. v. Continental Cas. Co.*, 393 U.S. 145 (1968), separátní vótum soudce Whitea

²¹⁶ KRÖLL, Stefan. International arbitration and international commercial law: synergy, convergence and evolution. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, xxxvi, str. 225

Je to zvláště zveřejnění, kde značně liší přístup jednotlivých rozhodců (rozsáhlé zveřejnění pokud rozhodce pochází ze Severní Ameriky, stručné zveřejnění naopak je typické pro rozhodce pocházející z Evropy).²¹⁷ Rozhodčí praxe specifikuje rozsah zveřejnění tak, že je třeba uvést skutečnosti, které rozhodce pokládá odůvodněně za způsobilé mít vliv na jeho nestrannost a nezávislost uvážlivou osobou.²¹⁸

Strana musí opět jednat promptně a vznést námitku podjatosti do 30 dní od doby co se ji dozvěděla či co jí bylo zpřístupněno zveřejnění, není-li aktivní v rámci stanového limitu, má se za to, že se námitky do budoucna vzdává.²¹⁹

V části druhé IBA Guidelines - Praktické užití obecných standardů, nalezneme příklady, jak mají být jednotlivé obecné standardy aplikovány. Situace jsou děleny dle své závažnosti do tří kategorií – zelená, oranžová a červená, výčtové listy jsou pouze demonstrativní, což je velkým pozitivem neboť IBA Guidelines nejsou samy pro sebe limitem.²²⁰

Červený list se dále dělí do dalších dvou kategorií – uznatelné a neuznatelné důvody (v anglickém znění IBA *waiveable* a *nonwaiveable*). Spadá-li situace pod neuznatelný důvod, pak se jedná o tak závažný konflikt, že strany je nemohou uznat a pokračovat dále v řízení, rozhodce v takovém případě konfliktu zájmů nemůže přijmout svou funkci.²²¹ Jedná-li se o důvod uznatelný, pak jde stále o závažný konflikt zájmů, ale strany jsou o něm informovány, a pokud souhlasí, může rozhodce přijmout funkci.²²² Přesnější specifikaci toho, který důvod je uznatelný, a který už překračuje pomyslnou hranici, bude úkolem pro budoucí rozhodčí praxi, která bude danou hranici muset vymezit, doposud je jasné, že zde budou příklady, které budou jasně neuznatelné, ale otázkou zůstává, kde leží ona hranice a jak bude vytyčena.

---

²¹⁷ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. Redfern and Hunter on international arbitration: [student version]. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, xlvii, str. 270

²¹⁸ AWG Group Ltd. v. The Argentine Republic, UNCITRAL Decision on a Second Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal 12/5/2008, para. 30

²¹⁹ IBA Guidelines, Obecný standard 4

²²⁰ MOSES, Margaret L. The principles and practice of international commercial arbitration. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 138

²²¹ Ibid.

²²² Ibid.

Oranžový list obsahuje situace, které rozhodce musí zveřejnit. Nejsou-li poté stranami činěny námitky vůči zveřejněným informacím, má se za to, že strany akceptují daného rozhodce, a že se vzdávají práva případně namítat konflikt zájmů dovozovaný ze zveřejněných informací.²²³ Jako časový horizont, do kterého mají zapadat zveřejňované informace, se stanoví období předchozích tří let.²²⁴ Tři roky lze hodnotit jako správně nastavené kritérium, neboť delší časový horizont by byl značně náročný pro rozhodce a mohl by opětovně zavdávat k návrhům na vyřazení, které budou neopodstatněné.

Konečně zelený list zahrnuje situace, které nezavdávají k pochybám o nestrannosti a či nezávislosti a nemusí se tedy vůbec zveřejňovat, fakticky tak zužuje širokou povinnost ve vztahu ke zveřejnění (srovnej viz. výše).²²⁵

IBA Guidelines jsou zdařilým dílem, které může značně pomoci při rozhodování o vyřazení rozhodců pro konflikt zájmů, jedná se však stále o soft law, bude na každé rozhodčí instituci, jak je bude ve své rozhodovací praxi aplikovat. IBA Guidelines však neupravují vše, jako značně problematické je nahlíženo na situace, kdy rozhodce vystupuje jako právní zástupce spolu s jednou stranou sporu v jiné arbitráži, takovéto postupy vedou např. k odmítnutí potvrzení rozhodce od rozhodčí instituce pro daný spor.²²⁶ Mezery v úpravě však mají i své pozitivní momenty, neboť např. Londýnský soud mezinárodní arbitráže (v anglickém originále *the London Court of International Arbitration*) se rozhodl v reakci na „nedokonalost“ IBA Guidelines publikovat svá rozhodnutí ve věci vyřazení rozhodců, která byla do té doby neveřejná.²²⁷

To, co je největší výhodou IBA Guidelines – obecnost, bývá často podrobována kritice, neboť v mezinárodních sporech jsou často propojení mezi jednotlivými aktéry

---

²²³ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 139

²²⁴ IBA Guidelines, Oranžový list 3.1

²²⁵ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 139

²²⁶ GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. *International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, str. 273

²²⁷ Tirado J.M., Knapper C., Wright R., *Arbitrator Bias: An International Comparison*, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008, str. 11

sporu tak komplexní, že není možné najít řešení pro daný konflikt v jejich rámci. Jejich cílem nebylo a ani nemohlo být kasuisticky řešit veškeré potenciálně připadající konflikty zájmů do úvahy, ale poskytnout roztržštěné praxi jakýsi sjednocující standard, který částečně ulehčí a normuje základní zásady při rozhodování o vyřazení rozhodců, tento cíl se jim povedlo naplnit.

5.2 IBA Guidelines v komparaci s americkým Etickým kodexem pro rozhodce v obchodních sporech

Etický kodex pro rozhodce v obchodních sporech je produkt Americké rozhodčí společnosti – Americké komory advokátů z roku 1997. Od IBA Guidelines se odlišuje především ve dvou směrech, stojí totiž na domněnce, že stranou nominovaní rozhodci nejsou neutrální a neočekává se, že budou nestranní a nezávislí, ale naopak, že budou na straně strany, která je nominovala.²²⁸ Dále je zde velmi široce pojat obsah Zveřejnění, množství situací spadající pod zelený list IBA Guidelines zde musí být zveřejněno, jedná se tedy o vyšší standard, který však je naprosto nadbytečný (minimálně u rozhodců nominovaných stranami) vzhledem k předpokládané závislosti rozhodce na straně, která jej nominuje.²²⁹

Jedná se tedy o kodex přísnější než IBA Guidelines, to je však dáno především jeho lokálním užitím a tím, že jeho cílem nebylo se stát globálním pomocným instrumentem pro řešení otázky vyřazení rozhodce. Takový typ kodexu neodpovídá současné mezinárodní praxi a možnost nominace rozhodců závislých na stranách sporu ohrožuje celou otázku zákonnosti rozhodčího řízení.

5.3 IBA Guidelines v rozhodovací praxi Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic

S problematikou IBA Guidelines ve vztahu k jejich závaznosti a jejich aplikovatelnosti v investičních sporech se již musela potýkat řada tribunálů. Dále

---

²²⁸ MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, str. 142

²²⁹ *Ibid.*, 143

v textu bude specifikováno jaký je přístup jednotlivých tribunálů k dané problematice a co obecného můžeme z dané rozhodovací praxe dovozovat.

V případě Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela odkazuje tribunál na vyjádření generálního tajemníka ICSID.²³⁰ V něm jsou IBA Guidelines hodnoceny sice jen jako pomocný instrument, leč užitečný, kterým se rozhodci při rozhodování o vyřazení rozhodce řídí.²³¹

Dále v případě Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine se odkazuje na praxi tribunálů, které uznávají IBA Guidelines jako přesvědčivou autoritu.²³² Dalším případem, kde se otázka přesvědčivosti IBA Guidelines rozebírá je OPIC Karimum Corporation v. The Bolivarian Republic of Venezuela.²³³ Tribunál zde potvrzuje, že mnohačetné nominace rozhodce jednou ze stran sporu se váží k otázce nestrannosti a nezávislosti rozhodce dle IBA Guidelines.²³⁴

V jednom z nejaktuálnějších případů - ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, se tribunál vyhrazuje vůči IBA Guidelines přeci jen ostřeji než

---

²³⁰ Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/10/5, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Brigitte Stern, Arbitrator 23/12/2010

²³¹ Ibid., para. 41; stejně tak Compañía de Aguas del Aconquija S.A. and Vivendi Universal S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/97/3 (formerly Compañía de Aguas del Aconquija, S.A. and Compagnie Générale des Eaux v. Argentine Republic), Decision on the challenge to the President of the Committee 3/10/2001, para. 56

²³² Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010, para. 56

²³³ OPIC Karimum Corporation v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/10/14 Decision on the Proposal to Disqualify Professor Philippe Sands, Arbitrator 5/5/2011

²³⁴ Ibid., para. 47

předchozí tribunály.²³⁵ Nepřiznává jim roli práva pro ICSID tribunál, považuje je jen za směrnici, nejsou právem a nemohou tedy mít přednost před rozhodčími pravidly zvolenými stranami.²³⁶

Je tedy patrné, že IBA Guidelines si našly i cestu do judikatury ICSID, kdy se jednotlivé tribunály, k nim vyjadřují a berou si jejich ustanovení jako nápomocná pro řešení konfliktů zájmů, které se v jejich rozhodčí praxi vyskytují. Jejich aplikovatelnost je však možná především ve vztahu ke Zveřejnění, neboť problematika vyřazení rozhodce dle Washingtonské úmluvy je nastavena s výrazně vyšším testem pro stranu požadující vyřazení (zjevný nedostatek nezávislosti či nestrannosti) než je test IBA Guidelines (opodstatněných pochyb).²³⁷ Přispívají tak k dalšímu rozvoji tohoto soft law, když vytyčují jeho hranice, závaznost a nastavují limity užití v investiční arbitráži v procesu vyřazení rozhodce pro podjatost či závislost.

5.4 Přínos soft law kodexů

Soft law kodexy jsou běžně užívány v rozhodčí praxi jak rozhodčích center tak i ICSID jako referenční zdroje ve vztahu k procesu vyřazení rozhodce. Do prostředí mezinárodní obchodní a investiční arbitráže se snaží přinést sjednocující standard týkající se požadavků na nezávislost a nestrannost rozhodců. Jedná se o typ kodexu, který staví na základních obecných pravidlech, která dále demonstrativně specifikuje ve vybraných situacích. Jejich neuzavřenost ve smyslu demonstrativnosti je tak jejich největší výhodou. Je vidět, že jsou v nich určité podstatné mezery (viz. výše), které bude třeba doplnit v rámci jejich budoucí modernizace. Jedná se sice o právní instrument typu soft law, ale pro další vývoj a vůbec počátek takového typu kodexu je zvolná forma nejvhodnější, neboť je přístupná budoucím úpravám bez obtíží překonávání normovaných standardů. Jako pomocný instrument pro jednotlivé aktéry při rozhodování o vyřazení rozhodce tak mají velice důležitou úlohu a bude dále na

---

²³⁵ ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012

²³⁶ Ibid., para. 59

²³⁷ Hwang M., Lim K., Issue Conflict in ICSID Arbitrations, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 8 – issue 5, Published: December 2011, str. 16

rozhodčí praxi, jak bude postupovat vývoj jejich všeobecné akceptace a konkrétní aplikace. Svůj první úkol, dostat se do povědomí judikatury, teorie a rozhodčí praxe ve vztahu k mezinárodní arbitráži, se jim podařilo úspěšně naplnit.

6 Komparace vyloučení soudce a rozhodce pro podjatost

Základní regulativní principy pro činnost soudů jsou stanoveny Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod. Soudy jsou při výkonu své funkce nezávislé a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat (Čl. 82 odst. 1 Ústavy). Každý se může domáhat stanoveným postupem ochrany svého práva u nezávislého a nestranného soudu (Čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod 2/1993 Sb.) Soud musí být nestranný nejen z hlediska osobního přesvědčení soudců, kteří věc rozhodují (subjektivní hledisko), nýbrž i z hlediska toho, zda osoba soudce nabízí dostatečné záruky vyloučení všech důvodných pochybností v tomto směru (objektivní hledisko).²³⁸ Nestranný soudce může svobodně formovat svou vůli, není zatížen předsudky a strany řízení jsou pro něj rovné, nezávislý soudce není v žádném vztahu ke stranám řízení.²³⁹

6.1 Vyloučení soudce v občanském soudním řízení

Právní regulace občanského – civilního soudnictví v České republice je upravena v OSŘ. Ten upravuje problematiku vyloučení soudce ve své části Části první, Hlava druhá pod rubrikou Vyloučení soudců, konkrétně v §§ 14-16b OSŘ.

Za důvody vyloučení soudce jsou stanoveny poměr k věci (např. soudce by byl sám účastníkem řízení, byl by přímo dotčen ve svých právech, získal o věci poznatky jinak, než prostřednictvím dokazování během řízení, osoba soudci blízká poskytla právní poradenství účastníku řízení), k účastníkům či jejich zástupcům (tj. příbuzenský či obdobný vztah, ekonomická závislost), který vznáší pochybnosti o jejich nepodjatosti (zahrnuje v sebe tedy nestrannost i nezávislost).²⁴⁰ Dále jsou vyloučeni soudci, kteří se na rozhodování téže věci podíleli v jiném procesním stadiu (např. na nižším stupni). Jako specifický důvod vyloučení se dále uvádí při rozhodování o žalobě pro zmatečnost

---

²³⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 8.6.2008, sp. zn. Pl. ÚS 13/06

²³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007, sp. zn. I. ÚS 722/05

²⁴⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.6.2009, sp. zn. 4 Nd 178/2009; Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5.3.1998, sp. zn. 2 Cdon 43/96; Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17.2.2010, sp. zn. 20 Cdo 432/2010

vyloučení soudů, kteří se podíleli na vynesení napadeného rozhodnutí. Důvodem k vyloučení však nemůže být okolnost spočívající ve vedení řízení ze strany soudce. Jako důvod vyloučení se může v průběhu řízení přidat způsob chování a jednání soudce, který si vytvořil vztah k účastníkům či věci takového rázu, že je možno o jeho nepodjatosti objektivně pochybovat.²⁴¹

Sama pochybnost o nepodjatosti soudce musí být založena na objektivně existujících faktorech – důvodech, které jsou jasně a konkrétně označeny a které vrhají zdání objektivních pochybností na soudcovu nepodjatost, je vyloučeno rozhodnout jen na základě subjektivních pocitů soudce (což je rozdílné od rozhodčího řízení).²⁴² Samotné vyloučení soudce má být založeno již na pochybnosti o jeho nepodjatosti ne až na skutečně prokázané podjatosti, neboť sama okolnost podjatosti nemůže být nikdy zcela jistá.²⁴³ Musíme ji testovat jak subjektivně (osobní přesvědčení soudce v dané věci) tak i objektivně (existují dostatečné záruky vylučující pochybnosti).

V případě, že se soudce sám dozví o skutečnostech, pro které je vyloučen, oznámí to neprodleně předsedovi soudu (jde o postup v tzv. správní linii). Jeho role v řízení se do rozhodnutí omezuje jen na úkony, které nesou odkladu. Rozhodne-li předseda, že není důvodu pochybovat o nepodjatosti soudce, předloží věc k rozhodnutí nadřízenému soudu. Tato soudcova oznamovací povinnost slouží v zájmu prevence a ekonomiky řízení.²⁴⁴

Další linií vedoucí k vyloučení soudce je aktivita účastníků. Ti mají právo vyjadřovat se k osobám soudců, kteří mají věc projednat a rozvrhnout. O tom musí být poučeni. Tuto tzv. námitku podjatosti musí uplatnit nejpozději při prvním jednání, jehož se potenciálně podjatý soudce účastní, vznikne-li důvod později, doví-li se o něm účastník později, pak musí námitku uplatnit do 15 dnů po té, co se o důvodu dozvěděl.

---

²⁴¹ DOLEŽÍLEK J., Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení, Právní rozhledy 5/1997

²⁴² DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.), str. 77 odst. 1; Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2009, sp. zn. 4 Nd 99/2009; Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2010, sp. zn. 4 Nd 402/2010

²⁴³ Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007, sp. zn. I. ÚS 722/05

²⁴⁴ DRÁPAL, Ljubomír. Občanský soudní řád: komentář. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.), str. 81 odst. 1

Nebyl-li však soudem o tomto svém právu poučen, může námitku uplatnit případně později. Námitka musí splňovat obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 OSŘ, označit soudce, proti kterému směřuje, důvod pochybnost o nepodjatosti, kdy se o daném důvodu dozvěděl a důkazy k prokázání namítaných skutečností. Opožděně podaná námitka vede k odmítnutí.

K rozhodnutí o námitce podjatosti předloží soud věc s vyjádřením dotčených soudců svému nadřízenému soudu. Ten rozhodne o případném vyloučení. K vyloučení může dojít, jen pokud je evidentní, že vztah soudce (k věci, účastníkům, jejich zástupcům), dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes povinnosti stanovené pro soudce zákonem, nebude on schopen rozhodovat nezávisle a nestranně.²⁴⁵ Je-li soudce rozhodnutím nadřízeného soudu vyloučen, je na jeho místo určen jiný soudce.

Účast vyloučeného soudce na rozhodování může jako důvod vést k řádným i mimořádným opravným prostředkům (tj. odvolání dle § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ, žaloba pro zmatečnost dle § 229 odst. 1 písm. e) OSŘ a dovolání dle § 236 a násl. OSŘ).

6.2 Vyloučení soudce v trestním řízení

Právní regulace trestního soudnictví v České republice je upravena v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen „TŘ“). Ten upravuje problematiku vyloučení soudce ve své části Části první, Hlava druhá, Oddíl třetí pod rubrikou Vyloučení orgánů činných v trestním řízení, konkrétně v §§ 30-31 TŘ. Jejich cílem je zajištění důvěry účastníků řízení a veřejnosti v nestrannost postupu orgánů činných v trestním řízení.²⁴⁶

Za důvody vyloučení soudce z úkonů trestního řízení, pro které nemůže nestranně (pozor TŘ hovoří o nestrannosti na rozdíl od OSŘ a SŘS, kde hovoříme o podjatosti, z výčtu ale je zřejmé, že pod pojem podřazuje i nezávislost) rozhodovat, jsou stanoveny v § 30 odst. 1 TŘ taxativně tři následující: poměr k projednávané věci, poměr k osobám, jichž se úkon přímo dotýká (příbuzenský, švagrovský, druha a družka, popř. ve vztahu úzce osobně přátelském či nepřátelském), k jejich obhájcům, zákonným zástupcům

---

²⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 3.7.2001, sp. zn. II. ÚS 105/01

²⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a Tomáš GRÍVNA. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv., str. 373 odst. 1

a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení.²⁴⁷ Takové úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.

Pouhý subjektivní pocit soudce o podjatosti v dané věci nemůže vést sám o sobě k jeho vyloučení z úkonů trestního řízení, nejsou-li splněny objektivní a zákonné podmínky pro vyloučení soudce dle § 30 odst. 1 TŘ.²⁴⁸

Z úkonů trestního řízení je vyloučen soudce, který se podílel na předchozích úkonech v trestním řízení jako orgán činný v trestním řízení – absolutní ochrana nestrannosti soudce, která má za cíl vyloučit možnost vzniku pochybností o nestrannosti soudu.²⁴⁹ Dále je z rozhodování u soudu vyššího stupně vyloučen soudce, který se účastnil rozhodování u soudu nižšího stupně ve stejné věci, a naopak.

Pochybnosti o nestrannosti soudce musejí vyplývat ze skutečností zřejmých a objektivně existujících, které svědčí o jeho neobjektivním přístupu. O podjatosti lze usuzovat pouze pokud existují skutečné a konkrétní okolnosti svědčící o tom, že soudce není schopen spravedlivě a nestranně rozhodovat.²⁵⁰

O vyloučení rozhodne orgán, kterého se namítané důvody týkají (rozdíl oproti občanskoprávnímu procesu). Proti jeho rozhodnutí je přípustný opravný prostředek – stížnost, o které rozhodne na základě objektivního zhodnocení orgán přímo nadřízený orgánu, který rozhodnutí vydal. Důvody vedoucí k vyloučení soudce musí být podrobně konkretizovány.²⁵¹

Rozhodl-li by ve věci vyloučený orgán, je zde dán důvod pro mimořádný opravný prostředek dovolání dle § 265 odst. 1 písm. b) TŘ.

---

²⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.9.2001, sp. zn. 4 Tz 196/2001

²⁴⁸ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 16.4.1997, sp. zn. 31 To 202/97

²⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a Tomáš GŘIVNA. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv., str. 377, odst. 6

²⁵⁰ Ibid., str. 376, odst. 4

²⁵¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 28.3.1995, sp. zn. 8 To 74/95

6.3 Vyloučení soudce ve správním soudnictví

Právní regulace správního soudnictví v České republice je upravena v zákoně č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „SŘS“). Ten upravuje problematiku vyloučení soudce ve své Části I, Hlava III pod rubrikou Vyloučení soudců a dalších osob, konkrétně v § 8 SŘS. Právní úprava je připodobněna úpravě procesu občanskoprávního.²⁵² Možnost vyloučení soudce chrání nezávislost a nestrannost soudu a soudců.²⁵³

Za důvody vyloučení soudce (subjektivní a objektivní) specifikuje v § 8 odst. 1 SŘS poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, který vede k pochybnostem o nepodjatosti (opět zahrnuje v sobě nezávislost i nestrannost). Jako specifický důvod se dále dodává projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu či v předchozím soudním řízení (ovšem musí jít o totožnou věc). Dané důvody by totiž mohly zatížit nestrannost projednávání a rozhodování.

Pro případ, že soudce sám zjistí důvody své podjatosti, stanoví § 8 odst. 3 SŘS následující postup, soudce to oznámí předsedovi soudu a jeho role v řízení se limituje na úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu určí jiného soudce či senát. Shledá-li předseda soudu, že není dán důvod podjatosti či týká-li se jej věc samotná, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud.

Podjatost soudce může dle § 8 odst. 5 SŘS namítat i účastník řízení či osoba zúčastněná na řízení. Musí jednat promptně, uplatnit námitku do jednoho týdne ode dne (přesná časová limitace na rozdíl od úpravy v procesu občanskoprávním a trestním), kdy se o podjatosti dozvěděl. Vyjde-li námitka najevo až při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. Není-li námitka uplatněna v daných lhůtách, pak se k ní nepřihlíží. Námitka musí obsahovat odůvodnění a specifikovat konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení rozhodne Nejvyšší správní soud po soudcově vyjádření.

K samotnému vyloučení soudce z projednání a rozhodování může dojít, pokud je zjevné, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům je takové

---

²⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním. Zvláštní část. §§ 8 - 10

²⁵³ VOPÁLKA, Vladimír, Vladimír MIKULE, Věra ŠIMŮNKOVÁ a Miloslav ŠOLÍN. Soudní řád správní: komentář. 1. vyd. Praha: Beck, 2004, XI, str. 19 odst. 1

intenzity, že nebude schopen nezávisle a nestranně rozhodovat.²⁵⁴ Není-li soudce, u kterého jsou pochybnosti o nepodjatosti, vyloučen, může jeho účast vést ke zmatečnosti řízení a možnosti podání mimořádného opravného prostředku (dle SŘS Kasační stížnost § 103 odst. 1 písm. c) SŘS).

6.4 Shrnutí rozdílů

Rozhodčí řízení na rozdíl od soudního zahrnuje jednotlivé aktéry, kteří jsou ve vzájemně užším vztahu.²⁵⁵ Proto i když někdy se srovnává postavení rozhodce a soudce jako rovnocenné, je třeba přistupovat k dané otázce s vědomím základních diferenciací mezi systémy.²⁵⁶

Mezi soudcem a rozhodcem jsou podstatné rozdíly. Strany si své rozhodce vybírají, soudce je určen k projednání věci dle rozvrhu práce u daného soudu. Soudce též skládá přísahu do rukou prezidenta. Rozhodovací činnost soudce je běžně podrobována revizi v rámci řádných opravných prostředků, které v arbitráži nenajdeme (s výjimkou zrušení rozhodčího nálezu což pokládám za mimořádný opravný prostředek s velice úzce vymezeným předmětem možného přezkumu ať už v rámci ICSID a jeho specifickému institutu tzv. v anglickém originále *annulmentu* – zrušení rozhodčího nálezu ad hoc komisí či rekursu ke státnímu soudu s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu). To je též důvodem někdy argumentovaných přísnějších nároků na posuzování nestrannosti rozhodce než soudce, neboť rozhodci rozhodující o skutkových a právních otázkách případu a nejsou podrobeni přezkumu v rámci opravných prostředků.²⁵⁷

Soudce dále podléhá kárné odpovědnosti, rozhodce může být „potrestán“ tím, že jej buď rozhodčí instituce nepotvrdí po jeho příští nominaci stranou či jej již příště vůbec žádná strana nenominuje.

Mezi rozhodci a právními zástupci jednotlivých stran též často vznikají komplikované vztahy ať už vyplývající z různých členství v profesních komorách či

---

²⁵⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 3.7.2001, sp. zn. II. ÚS 105/01

²⁵⁵ BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, str. 668

²⁵⁶ *Ibid.*

²⁵⁷ *Ibid.*, str. 657

z faktu, že rozhodci vystupují běžně v jiných arbitrážích jako právní zástupci, to je u soudce vzhledem k povaze jeho funkce situace nemožná.

Dále u soudců hovoříme v případě jejich vyloučení o podjatosti (v řízení upraveném OSŘ, TR) a zahrnujeme pod pojem jak nestrannost, tak i nezávislost. V TR je dokonce zmíněna explicitně jen nestrannost a nezávislost se dovozuje až implicitně dle výčtu v předmětném ustanovení. Naopak v investiční arbitráži hovoříme buď o závislosti či o nedostatku nestrannosti (podjatosti v užším smyslu) – stranění či favorizování jedné strany na úkor druhé. Obě kategorie jsou zde tedy odděleny mnohem ostřeji.

Je tedy zřejmé, že v českém právním řádu, judikatuře i literatuře je problematika vyloučení soudce z projednávání věci zpracována podstatně detailněji než v případě vyloučení rozhodce. Mezi funkcí rozhodce a soudce jsou podstatné rozdíly, jedná-li se však o testování jejich nestrannosti a nezávislosti dospíváme překvapivě ke stejným závěrům a domácí judikatura není vzdálena v základních otázkách praxi světových rozhodčích institucí. Důležité je, že též judikatura vztahující se k otázkám vyloučení soudců (ať už v řízení civilním, trestním či správním) staví na stejných standardech a vzájemně se neodchyluje. Stejně tak procesní postupy vedoucí k vyloučení soudce jsou nastaveny tak, aby zajistily spravedlivý proces a eliminovaly z rozhodování soudce, který není nezávislý či nestranný.

Závěr

Hlavním úkolem zde předkládané práce byla analýza procesu vyřazení rozhodce v rámci systému ICSID upraveného Washingtonskou úmluvou. Na základě výstupu dané problematiky z pohledu de lege lata i de lege ferenda možných budoucích modifikací procesu vyřazení rozhodce byl daný systém porovnán s řešením sporů o vyřazení rozhodce v rámci mezinárodní obchodní arbitráže a v českém národním řízení, konečně v závěrečné kapitole byl daný proces komparován s procesem vyloučení soudce z řízení v českém právním řádu.

Přestože mezi zde komparovanými typy řešení sporů ať na úrovni mezinárodní či národní jsou podstatné rozdíly, je nutné vidět sjednocující myšlenku všech úprav. Osoba, do jejíž rukou je svěřeno rozhodování o právech a povinnostech druhých musí být schopna daný spor rozhodnout spravedlivě, s přihlédnutím ke specifikům každého případu. Takové rozhodnutí však může vynést jen osoba, která je nestranná a nezávislá. Je-li vynesena osobou, která dané požadavky nenaplnuje, je ovlivněna celá spravedlnost daného řízení a rozhodčí nález musí být zrušen.

Nestrannost – stav rozhodcovy mysli je však kategorií velice subjektivní, nikdo nevidí do rozhodcovy mysli. Musí to tak být právě rozhodce v první řadě, kdo zajistí své aktivní vyřazení z projednávání věci, má-li sám pochybnosti o možnosti výkonu své funkce. Tato první nenormovaná ochrana spravedlnosti procesu musí být zdůrazněna, neboť proces vyřazení rozhodce iniciovaný protistranou sporu má mít až následnou úlohu, selže-li vlastní seberegulace rozhodce.

Nezávislost je objektivním faktem a dokážeme určit její nedostatek, je-li však ve sporu skutečně přítomna zjistíme jen pomocí testu specifikovaného výše v textu. Překročí-li vztah zde specifikované limity, musí být rozhodce vyřazen.

Oba dva požadavky stanovené na rozhodce - nestrannost i nezávislost musí být vždy naplněny, je-li zde absence byť jen z jednoho z nich není rozhodce způsobilý pro rozhodnutí v daném sporu.

Proces vyřazení rozhodce v rámci Washingtonské úmluvy nebyl změněn od jejího přijetí (s výjimkou doplnění povinnosti Zveřejnění v rámci Rozhodčích pravidel). Jedná se o specifický proces, který nenalezneme ani v mezinárodní obchodní arbitráži ani

v národním rozhodčím či soudním řízení. S narůstajícím počtem sporů tak stojí před výzvou jak se dále reformovat, neboť systém, kde o vyřazení rozhodce rozhodují jeho kolegové, není ideálně nastaven. Práh na vyřazení je příliš vysoký a opětovné nominace či komplikované vztahy mezi stranami a rozhodci jsou povětšinou tolerovány. Před výzvou tak stojí celá spravedlnost a transparentnost procesu investiční arbitráže.

Řešením může být buď změna postupu nominování rozhodců, strany nebudou vybírat rozhodce, ale ti budou přiřazeni od ICSID dle předem určeného klíče. Jiným možným řešením je ustavení stálého orgánu v rámci ICSID, který bude řešit jen návrhy na vyřazení rozhodců, problémem je, koho ustanovit do jejich řad, bývalé rozhodce či čistě úřední personál. Zatímco první možnost by zcela změnila pojetí investiční arbitráže, kde strany jsou částečnými pány řízení, druhé řešení by vystavilo osoby v rámci nově ustanoveného orgánu obrovskému tlaku zvenčí ať už ze strany států či korporací.

Já osobně se kloním za současného stavu vývoje investiční arbitráže k zachování současného *status quo*, kde je to právě sám rozhodce kdo zajistí integritu celého řízení ve vztahu k jeho spravedlnosti, a kde je proces jeho vyřazení ponechán až jako druhá možnost. Je v zájmu samotných rozhodců a jednotlivých účastníků je nominujících, aby celé arbitrážní řízení proběhlo řádně, bez nutnosti rušit rozhodčí nález.

Problematice vyřazení rozhodce v rámci investiční arbitráže ale i mezinárodní obchodní arbitráže není věnována v české právní literatuře pro zatím větší pozornost. Mnou předkládaná práce tak nabízí řešení jak postupovat v rámci daných řízení při procesu vyřazení rozhodce, jaké jsou jednotlivá úskalí daných řízení a co strana požadující vyřazení nesmí opomenout. Hlavním nosným tématem je investiční arbitráž, ale je potřeba vidět ji vidět samotnou i z pohledu mezinárodní obchodní arbitráže a národních rozhodčích řízení. Jen tak vyniknou její specifika a nástrahy pro strany sporu. Téma vyřazení rozhodce či vyloučení soudce je problematikou, kterou právní zástupce specializující se na řešení sporů musí řešit na denní bázi, má předkládaná práce má na výsost praktický dopad a může být užitečným zdrojem informací pro účastníky daných řízení.

Selže-li proces vyřazení rozhodce a je vynesena rozhodčí nález podjatým soudcem, je možné jeho zrušení v rámci postupu dle Washingtonské úmluvy. Měla-li by být

problematika spojená s vyloučením rozhodce komplexní, bylo by nutné ještě řešit danou problematiku, tedy vynesení rozhodčího nálezu podjatým rozhodcem a jeho následné zrušení. Tato problematika by však značně přesahovala rozsah zde předkládané práce a zasloužila by pojednání, které by objemově naplnilo další diplomovou práci. Z toho důvodu ponechávám problematiku následného zrušení rozhodčího nálezu pro podjatost rozhodce zde blíže neřešenou. Otázka sama si však zajisté zaslouží bližší zkoumání a osvětlení, neboť je v úzkém vztahu se zde zpracovanou tematikou.

Použitá literatura

Právní předpisy

- Mezinárodní:

Sdělení výkonných ředitelů Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj k Úmluvě o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

Rozhodčí pravidla pro arbitrážní řízení

Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států ze dne 18. března 1965

- Soft law:

Etický kodex pro rozhodce v obchodních sporech z roku 1997

IBA Ethics for Arbitrators in International Commercial Disputes z roku 1986

IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Commercial Arbitration ze dne 22. května 2004

- Česká republika:

Ústava České republiky 1/1993 Sb.

Listiny základních práv a svobod 2/1993 Sb.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním

Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (účinný od 1.7.2012)

Literatura

- Zahraniční:

BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration: [student version]*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, xlvii, 727 s. ISBN 978-0-19-955719-6.

BORN, Gary. *International arbitration: law and practice*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, c2012, xxviii, 480. ISBN 978-90-411-4562-8.

BORN, Gary. *International arbitration: cases and materials*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, 1, 1263 s. ISBN 978-90-411-3458-5.

BORN, Gary B. *International commercial arbitration: [commentary and materials]*. [3rd ed.]. The Hague: Kluwer Law International, 2009, 2 vols. ISBN 978-90-411-2759-4.

FOUCHARD, GAILLARD, GOLDMAN *On International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, 1280 s. ISBN 90-411-1025-9.

GREENBERG, Simon, Christopher KEE a J WEERAMANTRY. *International commercial arbitration: an Asia-Pacific perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, xxxvii, 543 s. ISBN 978-0-521-69570-1.

HIRSCH, Moshe. *The arbitration mechanism of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes*. Dordrecht: Nijhoff, 1993, xiv, 264 s. ISBN 0-7923-1993-1.

KRÖLL, Stefan. *International arbitration and international commercial law: synergy, convergence and evolution*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, xxxvi, 842 s. ISBN 978-90-411-3522-3.

KURKELA, Matti S., TURUNEN S. *Due process in international commercial arbitration*. Oxford University Press, 2nd ed., 2010, 555 s. ISBN 978-0-19-537713-2.

MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, xviii, 340 s. ISBN 978-0-521-86666-8.

MOSES, Margaret L. *The principles and practice of international commercial arbitration*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xx, 372 s. ISBN 978-1-107-40133-4.

REED, Lucy, Jan PAULSSON a Nigel BLACKABY. *Guide to ICSID arbitration*. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2011, xvii, 468 s. ISBN 978-90-411-3401-1.

RUBINO-SAMMARTANO, M. *International arbitration law*. 2nd ed. The Hague: Kluwer Law International, 2001, 1058 s. ISBN 90-411-1425-4.

SCHREUER, Christoph H. *The ICSID convention: a commentary : a commentary on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states*. 2nd ed. Cambridge [England]: Cambridge University Press, c2009, lxvii, 1524 s. ISBN 978-0-521-88559-1.

VÁRADY, Tibor, John J BARCELÓ a Arthur Taylor VON MEHREN. *International commercial arbitration: a transnational perspective*. 2nd ed. St. Paul: Thomson-West, 2003, xxix, 848 s. ISBN 0-314-25235-5.

WEIGAND, Frank-Bernd. *Practitioner's handbook on international commercial arbitration*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2009, cv, 1736 s. ISBN 978-0-19-953486-9.

- Česká republika:

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, 1672 s. ISBN 978-80-7179-342-7.

DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9.

RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: Beck, 2004, XX, 745 s. ISBN 80-7179-873-8.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 399 s. ISBN 978-80-7478-004-2.

RŮŽIČKA, Květoslav. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2005, 254 s. ISBN 80-86898-43-1.

ŠÁMAL, Pavel a Tomáš GŘIVNA. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, 3 sv. ISBN 978-80-7400-465-0.

VOPÁLKA, Vladimír, Vladimír MIKULE, Věra ŠIMŮNKOVÁ a Miloslav ŠOLÍN. *Soudní řád správní: komentář*. 1. vyd. Praha: Beck, 2004, XI, 327 s. ISBN 80-7179-864-9.

Soudní rozhodnutí

- Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic:

Alpha Projektholding GmbH v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/07/16, Decision on Respondent's Proposal to Disqualify Arbitrator Dr. Yoram Turbowicz 19/3/2010

Amco Asia Corp. v. Indonesia ICSID Case ARB/81/1, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator, 24 June 1982 ("Amco Decision") (unreported), Referred to in Tupman M., Challenge and Disqualification of Arbitrators in International Commercial Arbitration, (1989) 38 Int. & Comp. L.Q. 26, at 44

AWG Group Ltd. v. The Argentine Republic, UNCITRAL, Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of a Arbitral Tribunal 22/10/2007

AWG Group Ltd. v. The Argentine Republic, UNCITRAL Decision on a Second Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal 12/5/2008

Azurix Corp. v. The Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/01/12, Decision on the Application for Annulment of the Argentine Republic 1/10/2009

Blue Bank International & Trust (Barbados) Ltd. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB 12/20, Decision to Disqualify Arbitrator José María Alonso 12/11/2013

CEMEX Caracas Investments B.V. and CEMEX Caracas II Investments B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/08/15, Decision on the Respondent's Proposal to Disqualify a Member of the Tribunal 6/11/2009

Compañía de Aguas del Aconquija S.A. and Vivendi Universal S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/97/3 (formerly Compañía de Aguas del Aconquija, S.A.

and *Compagnie Générale des Eaux v. Argentine Republic*), Decision on the challenge to the President of the Committee 3/10/2001

Compañía de Aguas del Aconquija S.A. and Vivendi Universal S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/97/3 (formerly *Compañía de Aguas del Aconquija, S.A. and Compagnie Générale des Eaux v. Argentine Republic*), Decision on the Argentine Republic's Request for Annulment of the Award rendered on 20 August 2007

ConocoPhillips Petrozuata B.V., ConocoPhillips Hamaca B.V. and ConocoPhillips Gulf of Paria B.V. v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/07/30, Decision on the Proposal to Disqualify L. Yves Fortier, Q.C., Arbitrator 27/2/2012

EDF International S.A., SAUR International S.A. and León Participaciones Argentinas S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/23, Challenge Decision Regarding Professor Gabrielle Kaufmann-Kohler 25/6/2008

Electrabel S.A. v. Republic of Hungary, ICSID Case No. ARB/07/19

Generation Ukraine, Inc. v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/00/9 16/8/2003

OPIC Karimum Corporation v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/10/14, Decision on the Proposal to Disqualify Professor Philippe Sands, Arbitrator 5/5/2011

Participaciones Inversiones Portuarias SARL v. Gabonese Republic, ICSID Case No. ARB/08/17, Decision on the Proposal to Disqualify an Arbitrator 12/11/2009

Saba Fakes v. Republic of Turkey, ICSID Case No. ARB/07/20, Decision on Disqualification of an Arbitrator 26/4/2008

Saint-Gobain Performance Plastics Europe v. Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/12/13 Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Mr. Gabriel Bottini from the Tribunal under Article 57 of the ICSID Convention 27/2/2013

Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. The Hashemite Kingdom of Jordan, ICSID Case No. ARB/02/13 31/1/2006

SGS Société Générale de Surveillance S.A. v. Islamic Republic of Pakistan, ICSID Case No. ARB/01/13, Decision on Claimant's Proposal to Disqualify Arbitrator (Published at 8 ICSID Rep. 398 (2005)) 19/12/2002

Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/03/19 (formerly Aguas Argentinas, S.A., Suez, Sociedad General de Aguas de Barcelona, S.A. and Vivendi Universal, S.A. v. Argentine Republic); Decision on the Proposal for the Disqualification of a Member of the Arbitral Tribunal, 22/10/2007

Tidewater Inc., Tidewater Investment SRL, Tidewater Caribe, C.A., Twenty Grand Offshore, L.L.C., Point Marine, L.L.C., Twenty Grand Marine Service, L.L.C., Jackson Marine, L.L.C. and Zapata Gulf Marine Operators, L.L.C. v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. ARB/10/5, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Brigitte Stern, Arbitrator 23/12/2010

Universal Compression International Holdings, S.L.U. v. The Bolivarian Republic of Venezuela, ICSID Case No. Arb/10/9, Decision on the Proposal to Disqualify Prof. Brigitte Stern and Prof. Guido Santiago Tawil, Arbitrators 20/5/2011

Urbaser S.A. and Consorcio de Aguas Bilbao Bizkaia, Bilbao Biskaia Ur Partzuergoa v. The Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/07/26, Decision on Claimants' Proposal to Disqualify Professor Campbell McLachlan, Arbitrator 12/8/2010

- Stálý rozhodčí soud v Haagu:

Abaclat and Others v. Argentine Republic, ICSID Case No. ARB/07/5 (formerly Giovanna a Beccara and Others v. The Argentine Republic), Recommendation pursuant to the Request by ICSID dated November 18, 2011 on the Respondent's proposal for the Disqualification of Professor Pierre Tercier and Professor Albert Jan Van Den Berg, dated September 15, 2011 PCA Case No. IR 2011/1 Permanent Court of Arbitration

ICS Inspection and Control Services Limited (United Kingdom) v. The Republic of Argentina, UNCITRAL, PCA Case No. 2010-9, Decision on Challenge to Arbitrator 17/12/2009

Perenco Ecuador Ltd. v. The Republic of Ecuador and Empresa Estatal Petróleos del Ecuador (Petroecuador), ICSID Case No. ARB/08/6, Decision on Challenge to Arbitrator 8/12/2009

- Mezinárodní judikatura:

Belgie:

Odvolací soud Brusel The Republic of Poland v. Eureko, (4th Chamber of the Court of First Instance of Brussels, 22 December 2006), Affirmed Brussels Court of Appeal of 29 October 2007, R.G. 2007/AR/70

Francie:

Odvolací soud Grenoble Dellatre es qualité et al. v. Sté Ascinter Otis 26/4/1995

Odvolací soud Paříž 07/22164 12/2/2009

Nizozemsko:

Krajský soud v Haagu Telekom Malaysia Berhard v. Republic of Ghana ("TMB/Ghana"), District Court of The Hague, 18 October 2004, Challenge No. 13/2004,

Petition No. HA/RK/2004/667; and Challenge No. 17/2004, Petition No. HA/RK/2004/778,
5/10/2004

Spojené státy Americké:

Nejvyšší soud Spojených států amerických Commonwealth Coatings Corp. v.
Continental Cas. Co., 393 U.S. 145 (1968)

- Česká republika:

Ústavní soud:

Nález Ústavního soudu ze dne 3.7.2001, sp. zn. II. ÚS 105/01

Nález Ústavního soudu ze dne 7.3.2007, sp. zn. I. ÚS 722/05

Nález Ústavního soudu ze dne 8.6.2008, sp. zn. Pl. ÚS 13/06

Nález Ústavního soudu ze dne 3.6.2010, sp. zn. III. ÚS 1208/2010

Nejvyšší soud:

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5.3.1998, sp. zn. 2 Cdon 43/96

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.9.2001, sp. zn. 4 Tz 196/2001

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2009, sp. zn. 4 Nd 99/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.6.2009, sp. zn. 4 Nd 178/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17.2.2010, sp. zn. 20 Cdo 432/2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2010, sp. zn. 4 Nd 402/2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 4476/2011

Vrchní soud v Praze:

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19.11.2007, sp. zn. 8 Cmo 351/2007

Městský soud v Praze:

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 16.7.2007, sp. zn. 21 Cm 323/2001

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka Pardubice:

Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice ze dne 29.3.2012,
sp. zn. 18 Co 118/2012

Krajský soud v Olomouci:

Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci ze dne 30.5.2001, č. j. 22 Cm 18/2001-90,
(potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10.10.2001)

Krajský soud v Plzni:

Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 28.3.1995, sp. zn. 8 To 74/95

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec:

Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 16.4.1997,
sp. zn. 31 To 202/97

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky:

Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 53/95

Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 147/01

Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 148/01

Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 122/02

Rozhodnutí Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky sp. zn. Rsp 176/02

Odborné časopisecké publikace

- Zahraniční:

Harris Ch., Arbitrator Challenges in International Investment Arbitration, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008

Hwang M., Lim K., Issue Conflict in ICSID Arbitrations, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 8 – issue 5, Published: December 2011

Lee I., Practice and Predicament: the Nationality of the International Arbitrator (with survey results), Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008

Malintoppi L., Independence, Impartiality and Duty of Disclosure in Investment Arbitration, Transnational-dispute-management.com, Issue: Vol. 2 – issue 5, Published: November 2005

Marshall J.J., Comeau M.E., Sparkes A.R., Six Degrees of Separation: Arbitrator Independence in International Arbitration, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008

Tirado J.M., Knapper C., Wright R., Arbitrator Bias: An International Comparison, Transnational-dispute-management.com, ISSN: 1875-4120, Issue: Vol. 5 – issue 4, Published: July 2008

- Česká republika:

Doležilek J., Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení, Právní rozhledy 5/1997

Resumé

This thesis on selected aspects of the resolution of the international investments disputes tackles the challenge of the arbitrator under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States.

Its main aim is to analyze current legal regulation of the arbitrator's qualification and the following challenge procedures. Further to analyze, how is current international practice with regard to issue of impartiality and independence of arbitrators in case law of the International Centre for Settlement of Investment Disputes. Upon such analysis to reveal shortcuts of the legal regulation and case law and propose future improvements for the whole system of the arbitrators' challenges.

The thesis itself is dividing into chapters, the first chapter deals with the arbitrators' qualifications and challenges in the international investment arbitration. Further refers to the interpretation of relevant articles of the Washington Convention by arbitral tribunals and to conclusions formulated by them in challenge decisions.

The second chapter is base on the comparison between arbitrators' challenges and qualifications in the international investment arbitration and the international commercial arbitration, where is main target to analyze differences of both systems. Special attention is devoted to the legal regulation of the mentioned topics within UNCITRAL Model Law.

The third chapter provides further comparison of the mentioned topics within the international investment arbitration and national –Czech arbitration proceedings, with concentration on differences of both systems.

Within fourth chapters are discussed the impact and benefits of soft law codices on the challenge proceedings, the duty of disclosure and qualifications of arbitrators.

Finally, the fifth chapter provides the further comparison between the challenge of the judge within the Czech legal order and the arbitrator in the investment arbitration.

In the conclusion are analysed outputs from the mentioned chapters and proposed future amendments towards the challenge proceedings within the international commercial arbitration.

Název práce v anglickém jazyce

Selected Aspects of the Resolution of the International Investment Disputes

Klíčová slova

Vyřazení rozhodce, investiční arbitráž, ICSID

Challenge of the Arbitrator, Investment Arbitration, ICSID